PIRMĀS INSTANCES TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta paplašinātā sastāvā)

2008. gada 8. jūlijā *

Lieta T-99/04

AC-Treuhand AG, Cīrihe [*Zurich*] (Šveice), ko pārstāv M. Karls [*M. Karl*], K. Šteinle [*C. Steinle*] un J. Drolshammers [*J. Drolshammer*], advokāti,

prasītāja,

pret

Eiropas Kopienu Komisiju, ko pārstāv A. Bukē [*A. Bouquet*], pārstāvis, kam palīdz A. Belke [*A. Böhlke*], advokāts,

atbildētāja,

par prasību atcelt Komisijas 2003. gada 10. decembra Lēmumu 2005/349/EK par [EKL] 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/E-2/37.857 — Organiskie peroksīdi) (OV 2005, L 110, 44. lpp.).

* Tiesvedības valoda — vācu.

EIROPAS KOPIENU PIRMĀS INSTANCES TIESA (trešā palāta paplašinātā sastāvā)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs M. Jēgers [*M. Jaeger*], tiesneši J. Azizi [*J. Azizi*] un O. Cūcs [*O. Czúcz*],

sekretāre K. Andova [*K. Andová*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2007. gada 12. septembra tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Prāvas priekšvēsture

1 Komisijas 2003. gada 10. decembra Lēmums 2005/349/EK par [EKL] 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/E-2/37.857 — Organiskie peroksīdi) (OV 2005, L 110, 44. lpp.; turpmāk tekstā — "apstrīdētais lēmums") attiecas uz aizliegtu vienošanos, ko Eiropas organisko peroksīdu, proti, tādu ķīmisko produktu tirgū, kurus izmanto plastmasas un kaučuka rūpniecībā, noslēdza un īstenoja citu starpā *AKZO* grupa (turpmāk tekstā — "*AKZO*"), kā arī sabiedrība *Atofina SA*, kas ir sabiedrības *Atochem* pārņēmēja (turpmāk tekstā — "*Atochem/Atofina*"), un sabiedrība *Peroxid Chemie GmbH & Co. KG*, kas ir sabiedrība, kuru kontrolēja sabiedrība *Laporte plc*, kas vēlāk pārtapa par *Degussa UK Holdings Ltd* (turpmāk tekstā — "*PC/Degussa*").

2 No apstrīdētā lēmuma izriet, ka aizliegtā vienošanās sākās 1971. gadā, noslēdzot rakstveida nolīgumu (turpmāk tekstā — "1971. gada nolīgums"), kurā grozījumi izdarīti 1975. gadā (turpmāk tekstā — "1975. gada nolīgums"), starp trīs organisko peroksīdu ražotājiem: *AKZO*, *Luperox GmBH*, kas vēlāk kļuva par — *Atochem/Atofina*, un *PC/Degussa* (turpmāk tekstā — "aizliegtā vienošanās"). Ar to cita starpā bija paredzēts aizsargāt šo ražotāju tirgus daļu un koordinēt savu cenu paaugstināšanu. Lai nodrošinātu labu aizliegtās vienošanās darbību, regulāri notika sanāksmes. Aizliegtās vienošanās ietvaros *Fides Trust AG* (turpmāk tekstā — "*Fides*"), vēlāk, sākot ar 1993. gadu, prasītājas — *AC-Treuhand AG* — uzdevums bija, pamatojoties uz ar *AKZO*, *Atochem/Atofina* un *PC/Degussa* noslēgtiem pakalpojumu līgumiem, cita starpā uzglabāt tās telpās noteiktus slepenus dokumentus par aizliegto vienošanos, piemēram, 1971. gada nolīgumu, savākt un apstrādāt noteiktus datus attiecībā uz šo trīs organisko peroksīdu ražotāju komercdarbību un paziņot tām šādi apstrādātos skaitļus, kā arī veikt loģistikas un sekretariāta uzdevumus, kas saistīti ar sanāksmju starp šiem trim ražotājiem organizēšanu cita starpā Cīrihē (Šveice), piemēram, telpu rezervēšanu un to pārstāvju ceļojuma izdevumu atlīdzināšanu. Tomēr noteikti fakti, kas attiecas uz prasītājas darbībām saistībā ar aizliegto vienošanos, starp lietas dalībniekiem tiek apstrīdēti.

3 Komisija uzsāka aizliegtās vienošanās pārbaudi pēc 2000. gada 7. aprīļa sanāksmes ar *AKZO* pārstāvjiem, kas to informēja par Kopienas konkurences normu pārkāpumu, lai iegūtu imunitāti atbilstoši Komisijas paziņojumam par naudas sodu neuzlikšanu vai to apjoma samazināšanu lietās, kas skar aizliegtas vienošanās (OV 1996, C 207, 4. lpp.; turpmāk tekstā — "paziņojums par sadarbību"). Pēc tam arī *Atochem/Atofina* un *PC/Degussa* nolēma sadarboties ar Komisiju, tai sniedzot papildu ziņas (apstrīdētā lēmuma 56.–63. apsvērums).

4 2003. gada 3. februārī Komisija nosūtīja prasītājai informācijas pieprasījumu. Šajā lūgumā Komisija būtībā norādīja, ka tā patlaban pārbauda iespējamu Eiropas organisko peroksīdu ražotāju izdarītu EKL 81. panta un Eiropas Ekonomikas zonas līguma (EEZ)

53. panta pārkāpumu. Turklāt tā lūdza prasītāju iesniegt tās uzņēmuma organizatorisko struktūru, aprakstīt tās darbību un attīstību, tostarp *Fides* darbību pārņemšanu, tās darbību kā organisko peroksīdu ražotāju "sekretariātam" un tās apgrozījumu 1991.–2001. gadā. Prasītāja uz šo informācijas pieprasījumu atbildēja ar 2003. gada 5. marta vēstuli (apstrīdētā lēmuma 73. apsvērums).

5 2003. gada 20. martā notika sanāksme starp prasītājas pārstāvjiem un par lietas izskatīšanu atbildīgajiem Komisijas ierēdņiem, kuras laikā pēdējie minētie norādīja, ka arī prasītāju skar Komisijas uzsāktais process, tomēr tā neprecizēja iebildumus, kas pret to tiks izvirzīti.

6 2003. gada 27. martā Komisija uzsāka formālu pārbaudes procedūru un sagatavoja paziņojumu par iebildumiem, kuru pēc tam nosūtīja prasītājai. Prasītāja 2003. gada 16. jūnijā nosūtīja savus apsvērumus attiecībā uz šiem iebildumiem un piedalījās 2003. gada 26. jūnija noklausīšanās sēdē. Visbeidzot, 2003. gada 10. decembrī Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu, kurš prasītājai tika nosūtīts 2004. gada 9. janvārī un ar kuru prasītājai tika noteikts naudas sods EUR 1000 apmērā (apstrīdētā lēmuma 454. apsvērums un 2. panta e) punkts).

7 Papildus apstrīdētā lēmuma pieņemšanai un paziņošanai tika pieņemts paziņojums presei, kurā Komisija cita starpā norādīja, ka prasītājai kā konsultantu sabiedrībai kopš

1993. gada beigām bija būtiska loma aizliegtās vienošanās ietvaros, organizējot sanāksmes un slēpjot pārkāpuma pierādījumus. Līdz ar to Komisija secināja, ka arī prasītāja ir pārkāpusi konkurences tiesību normas un precizēja:

"[Prasītājai] noteiktās sankcijas ir ierobežota apmēra sakarā ar šajā jomā esošajiem politikas jaunumiem. Tomēr ir skaidri paziņots — tam, kurš organizē vai atvieglo aizliegtas vienošanās, tātad ne tikai to dalībniekiem, turpmāk ir jābaidās tikt atklātam un no tā, ka tam var tikt noteiktas ļoti smagas sankcijas."

Process un lietas dalībnieku prasījumi

8 Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2004. gada 16. martā, prasītāja cēla šo prasību.

9 Ar 2005. gada 30. novembrī Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegto vēstuli prasītāja [savā], kā arī *Fides* vārdā un tās agrākā darbinieka *S.* vārdā attiecībā uz Pirmās instances tiesas šajā lietā pasludinātā sprieduma publicēšanu lūdza attiecībā uz prasības pieteikuma pielikumā esošo nolīgumu starp [prasītāju] un *Fides* visā tā kopumā ievērot konfidencialitāti.

10 Ar 2006. gada 1. februāra Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegto vēstuli prasītāja pamatā norādīja, ka tā uztur spēkā savu lūgumu ievērot konfidencialitāti, un, pakārtoti, lūdza, lai konfidencialitāte tiktu ievērota attiecībā uz tās iepriekš 9. punktā minētā nolīguma teksta daļām, kas ir padarītas nesalasāmas, kuru nekonfidenciālo versiju tā iesniedza pēc Pirmās instances tiesas lūguma.

11 Saskaņā ar Pirmās instances tiesas Reglamenta 14. pantu un pēc trešās palātas priekšlikuma Pirmās instances tiesa pēc lietas dalībnieku uzklausīšanas saskaņā ar minētā reglamenta 51. pantu nolēma nodot lietu izskatīšanai paplašinātā tiesas sastāvā.

12 Pēc tiesneša referenta ziņojuma Pirmās instances tiesa (trešā palāta paplašinātā sastāvā) nolēma sākt mutvārdu procesu.

13 2007. gada 12. septembra tiesas sēdē tika uzklausīti lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un to atbildes uz Pirmās instances tiesas uzdotajiem mutvārdu jautājumiem.

14 Mutvārdu process tika pabeigts 2007. gada 12. septembra tiesas sēdes noslēgumā. Tā kā palātas loceklis nevarēja piedalīties apspriedē, atbilstoši Reglamenta 32. pantam tiesnesis ar vismazāko amata stāžu Reglamenta 6. panta izpratnē atturējās no dalības Pirmās instances tiesas apspriedēs, un apspriedes turpināja trīs tiesneši, kuri šo spriedumu parakstījuši.

15 Tiesas sēdē prasītāja atsauca savu lūgumu ievērot konfidencialitāti tajā daļā, kas attiecās uz vārda *Fides* izmantošanu, kas tika norādīts tiesas sēdes protokolā.

16 Prasītājas prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— atcelt apstrīdēto lēmumu tiktāl, ciktāl tas attiecas uz prasītāju;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

17 Komisijas prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— prasību noraidīt;

— piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

A — *Ievada apsvērumi*

18 Pirmās instances tiesa uzskata, ka vispirms ir jāatbild uz prasītājas lūgumu ievērot konfidencialitāti tiktāl, ciktāl tā šo lūgumu tiesas sēdē nav atsaukusi (skat. iepriekš 9., 10. un 15. punktu).

19 Attiecībā uz agrākā prasītājas darbinieka vārdu — Pirmās instances tiesa šo lūgumu ir ņēmusi vērā atbilstoši tās publikāciju praksei par fizisko personu identitāti citās lietās (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 2006. gada 16. novembra spriedumu lietā T-120/04 *Peróxidos Orgánicos*/Komisija, Krājums, II-4441. lpp., 31. un 33. punkts). Turpretī Pirmās instances tiesa uzskata, ka nolīguma starp *Fides* un prasītāju esamība kā tāda katrā ziņā ir zaudējusi tās iespējamo konfidenciālo raksturu, ņemot vērā, ka šis nolīgums ir norādīts publiski pieejamā Cīrihes kantona komercreģistra izvilkumā attiecībā uz prasītājas uzņēmumu, kurš norādīts prasības pieteikuma pielikumā, kā arī Komisijas "Konkurences" ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē publicētajā apstrīdētā lēmuma pagaidu versijas 20. un 91. apsvērumā (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas trešās palātas paplašinātā sastāvā priekšēdētāja 2005. gada 4. marta rīkojumu lietā T-289/03 *BUPA* u.c./Komisija, Krājums, II-741. lpp., 34. un 35. punkts); publikācija, par kuru prasītāja nav iebildusi saskaņā ar Komisijas 2001. gada 23. maija Lēmuma 2001/462/EK, EOTK par uzklausīšanas amatpersonu darba uzdevumiem dažos tiesas procesos par konkurenci (OV L 162, 21. lpp.) 9. pantā minēto procedūru.

20 Līdz ar to lūgums ievērot konfidencialitāti ir jānoraida tiktāl, ciktāl tas attiecas uz nolīguma esamību starp *Fides* un prasītāju.

21 Turklāt Pirmās instances tiesa norāda, ka prasītāja, savu prasību pamatojot, izvirza piecus pamatus, proti, pirmkārt, tiesību uz aizstāvību un tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pārkāpumu, otrkārt, likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principa (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) pārkāpumu, treškārt, tiesiskās paļāvības aizsardzības principa pārkāpumu, ceturtkārt, pakārtoti, tiesiskās drošības un krimināltiesību precizitātes principa (*nulla poena sine lege certa*) pārkāpumu un, piektkārt, tiesiskās drošības un krimināltiesību precizitātes principa (*nulla poena sine lege certa*) pārkāpumu attiecībā uz apstrīdētā lēmuma 3. panta otro daļu.

B — *Par pirmo pamatu, kas attiecas uz tiesību uz aizstāvību un tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pārkāpumu*

1. *Lietas dalībnieku argumenti*

a) Prasītājas argumenti

22 Prasītāja uzskata, ka Komisija to ir informējusi novēloti, proti, trīs gadus pēc izmeklēšanas uzsākšanas, par pret prasītāju uzsākto procesu un šajā sakarā izvirzītajiem iebildumiem. Prasītāja esot uzzinājusi par to tikai formālās pārbaudes procedūras uzsākšanas un 2003. gada 27. marta paziņojuma par iebildumiem pieņemšanas brīdī. Pirms tam prasītāja esot saņēmusi tikai 2003. gada 3. februāra informācijas pieprasījumu, uz kuru tā pienācīgi ir atbildējusi ar 2003. gada 5. marta vēstuli. Prasītāja tikai 2003. gada 20. marta sanāksmes ar Komisiju laikā uzzināja, ka arī pret to tiek veikta izmeklēšana, tomēr tā nav saņēmusi precīzu informāciju par tai izvirzītās apsūdzības apjomu.

23 Pēc prasītājas domām, saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī (ECTK), 6. panta 3. punkta a) apakšpunktu ikvienam apsūdzētajam ir tiesības tikt nekavējoties, viņam saprotamā valodā un detalizēti, informētam par viņam izvirzītās apsūdzības raksturu un iemeslu. Šīs tiesības ir pamattiesību obligāta prasība pēc ECTK 6. panta 1. punktā paredzētās lietas taisnīgas izskatīšanas, kas ir tiesību uz aizstāvību neatņemama sastāvdaļa, kas judikatūrā ir atzītas par Kopienu tiesību vispārējiem principiem un kas piemērojami administratīvām sodu procedūrām, kas paredzētas Padomes 1962. gada 6. februāra Regulā Nr. 17; Pirmā regula par [EKL 81.] un [82.] panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.) (Tiesas 1970. gada 15. jūlija spriedums lietā 41/69 *ACF Chemiefarma*/Komisija, *Recueil*, 661. lpp., 172.–176. punkts; 2000. gada 28. marta spriedums lietā C-7/98 *Krombach*, *Recueil*, I-1935. lpp., 25. un 26. punkts; 2001. gada 6. marta spriedums lietā C-274/99 P *Connolly*/Komisija, *Recueil*, I-1611. lpp., 37. un 38. punkts, un 2004. gada 7. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-123. lpp., 63. un 64. punkts; skat. arī Pirmās instances tiesas 2002. gada

20. marta spriedumus lietā T-15/99 *Brugg Rohrsysteme*/Komisija, *Recueil*, II-1613. lpp., 109. un 122. punkts, un lietā T-23/99 *LR AF 1998*/Komisija, *Recueil*, II-1705. lpp., 220. punkts), un tas esot apstiprināts LES 6. panta 2. punktā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, kas pasludināta 2000. gada 7. decembrī Nicā (OV 2000, C 364, 1. lpp.).

24 Naudas sodi, kurus var noteikt uzņēmumiem saskaņā ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu, neraugoties uz šī panta 4. punktu, patiesībā esot "krimināltiesiska rakstura" sodi, jo to mērķis ir gan preventīvi, gan represīvi (tiesneša Vesterdorfa [*Vesterdorf*], pildot ģenerāladvokāta funkcijas, secinājumi Pirmās instances tiesas 1991. gada 24. oktobra spriedumam lietā T-1/89 *Rhône-Poulenc*/Komisija, *Recueil*, II-867. un II-885. lpp.; skat. arī ģenerāladvokāta Rēmera [*Roemer*] secinājumus Tiesas 1969. gada 13. februāra spriedumam lietā 14/68 *Wilhelm*, *Recueil*, 1., 17. un 24. lpp.; ģenerāladvokāta Meirā [*Mayras*] secinājumus Tiesas 1975. gada 16. decembra spriedumam apvienotajās lietās no 40/73 līdz 48/73, 50/73, no 54/73 līdz 56/73, 111/73, 113/73 un 114/73 *Suiker Unie* u.c./Komisija, *Recueil*, 1663., 2062. un 2141. lpp.; ģenerāladvokāta Ležē [*Léger*] secinājumus Tiesas 1998. gada 17. decembra spriedumam lietā C-185/95 P *Baustahlgewebe*/Komisija, *Recueil*, I-8417. un I-8422. lpp., 31. punkts, un ģenerāladvokāta Ruisa-Harabo Kolomera [*Ruiz-Jarabo Colomer*] secinājumus iepriekš 23. punktā minētajam spriedumam apvienotajās lietās C-204/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-133. lpp., 26. punkts; C-205/00 P, *Recueil*, I-171. lpp., 32. punkts; C-213/00 P, *Recueil*, I-230. lpp., 26. punkts, C-217/00 P, *Recueil*, I-267. lpp., 29. punkts, un C-219/00 P, *Recueil*, I-342. lpp., 25. punkts). Šāds secinājums paredzēts arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā (turpmāk tekstā — "ECT") (1976. gada 8. jūnija spriedums lietā *Engel* u.c. pret Nīderlandi, A sērija, Nr. 22 (1977), 82. punkts; 1984. gada 21. februāra spriedums lietā *Öztürk* pret Vāciju, A sērija, Nr. 73, 53. punkts, un 1987. gada 25. augusta spriedums lietā *Lutz* pret Vāciju, A sērija, Nr. 123, 54. punkts).

25 Šajā sakarā prasītāja apstrīd Komisijas apgalvojumu, ka administratīvās pārbaudes procedūras posmā pret uzņēmumiem netiek izvirzītas nekādas pretenzijas. Gluži

pretēji, šajā posmā Komisija veicot pasākumus, ar ko tā norāda uz izdarīto pārkāpumu un kas būtiski var ietekmēt aizdomās turēto uzņēmumu situāciju (Tiesas 2002. gada 15. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, *Recueil*, I-8375. lpp., 182. punkts). Faktiski apstāklis, ka Regulā Nr. 17 paredzētās procedūras ietvaros pret ieinteresētajām personām formāla apsūdzība tiek izvirzīta tikai iebildumu paziņošanas brīdī (Pirmās instances tiesas 2003. gada 16. decembra spriedums apvienotajās lietās T-5/00 un T-6/00 *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* un *Technische Unie*/Komisija, *Recueil*, II-5761. lpp., 79. punkts), nav noteicošais un neizslēdz [iespēju], ka izmeklēšanas posmā prasītāja jau var kļūt par "apsūdzēto personu" ECTK 6. panta 3. punkta izpratnē, kā to ir interpretējusi ECT. Ņemot vērā šo judikatūru, netiek prasīta formālā apsūdzības raksta esamība, bet gan pietiekot ar krimināltiesiska rakstura izmeklēšanas procedūras uzsākšanu (ECT 1970. gada 17. janvāra spriedums lietā *Delcourt* pret Beļģiju, A sērija, Nr. 11, 13. lpp., 25. punkts; 1971. gada 17. jūlija spriedums lietā *Ringeisen* pret Austriju, A sērija, Nr. 13, 45. lpp., 110. punkts; 1980. gada 27. februāra spriedums lietā *Deweer* pret Beļģiju, A sērija, Nr. 35, 22. lpp., 42. punkts; 1991. gada 19. februāra spriedums lietā *Viezzer* pret Itāliju, A sērija, Nr. 196-B, 21. lpp., 17. punkts; 1982. gada 26. marta spriedums lietā *Adolf* pret Austriju, A sērija, Nr. 49, 15. lpp., 30. punkts, un 1993. gada 24. novembra spriedums lietā *Imbrioscia* pret Šveici, A sērija, Nr. 275, 13. lpp., 36. punkts).

26 Prasītāja apgalvo, ka no ECTK 6. panta 3. punkta a) apakšpunkta mērķa izrietot, ka kriminālvajāšanas ietvaros apsūdzētais ir nekavējoties jāinformē par uz viņu attiecošos izmeklēšanas uzsākšanu un priekšmetu, lai novērstu, ka apsūdzētais tiek atstāts nedrošībā ilgāk nekā nepieciešams. Turpretī informēšana tikai formālās apsūdzības izvirzīšanas stadijā, kas bieži notiek tikai pēc ilgstošas izmeklēšanas, nebūtu pietiekama un radītu risku būtiski apdraudēt turpmākā procesa taisnīgo raksturu un atņemtu ECTK 6. panta 3. punkta c) apakšpunktā garantēto tiesību lietderīgo iedarbību. Tomēr, ja — kā šajā gadījumā — Komisija ir veikusi slepenu izmeklēšanu aptuveni trīs gadu garumā pirms paziņojuma par iebildumiem pieņemšanas, tai būtu netaisnīgas priekšrocības attiecībā uz pierādījumiem, kas ir pretrunā ECTK 6. pantam. Tas balstītos uz faktu, ka, ņemot vērā pagājušo laiku, attiecīgajiem uzņēmumiem būtu grūti vai pat gandrīz neiespējami rekonstruēt faktus un sniegt pretējus pierādījumus.

27 Turklāt pienākums nekavējoties informēt attiecīgos uzņēmums izrietot no izmeklēšanas procedūras nozīmīguma, vai pat tās noteicošā rakstura attiecībā uz nākotnē pieņemamo Komisijas lēmumu (Tiesas 1989. gada 21. septembra spriedums apvienotajās lietās 46/87 un 227/88 *Hoechst*/Komisija, *Recueil*, I-2859. lpp., 15. punkts, un iepriekš 23. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 63. punkts). Pēc ilgstošas izmeklēšanas, kas tiek veikta ar neaizskaramības vai iecietības pieteicēju palīdzību un kas notikusi pirms paziņojuma par iebildumiem pieņemšanas, Komisija ir sliekusies faktus uzskatīt par jau pierādītiem un vēlāk maz ir centusies atgriezties pie secinājumiem, uz kuriem tā ir atsaukusies. Iespēja, ka paredzētais lēmums ir iepriekš izlemts, ir vēl jo lielāka tādēļ, ka Komisija savā darbībā apvieno gan izmeklētāja, gan apsūdzētājas un tiesas funkcijas. Tomēr šīs lietas apstākļos Komisija nav rīkojusies kā neatkarīga tiesa, un prasītājai vairs nebija atbilstošas un pietiekamas iespējas (skat. ECT 1990. gada 19. decembra spriedumu lietā *Delta* pret Franciju, A sērija, Nr. 191-A, 16. lpp., 36. punkts) atspēkot galvenā liecinieka *AKZO* kļūdainos apgalvojumus. Līdz ar to paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas stadijā attiecīgais uzņēmums bija situācijā, kurā tā izredzes pārliecināt Komisiju par minētajā paziņojumā atspoguļoto faktu kļūdaino raksturu esot acīmredzami samazinātas, kas smagi aizskar tās aizstāvības iedarbīgumu.

28 Prasītāja atgādina, ka šajā gadījumā Komisija savus iebildumus ir pamatojusi gandrīz tikai ar neaizskaramības pieteicējas *AKZO* liecībām, ar kuru tā ir uzturējusi ciešus kontaktus kopš 2000. gada. Šādos apstākļos prasītāja uzskata, ka *AKZO* ir baudījusi no Komisijas viedokļa uzticamības priekšrocības, salīdzinot ar visiem citiem uzņēmumiem, kā, piemēram, prasītāja, kas neesot bijusi iesaistīta sadarbībā saskaņā ar paziņojuma par sadarbību B punkta d) apakšpunktu, un ka lietas izskatīšanā iesaistītos ierēdņus tā personīgi nepazīst. Līdz ar to Komisija ir piešķīrusi lielāku vērtību *AKZO* kļūdainajiem apgalvojumiem attiecībā uz prasītājas lomu, nekā prasītājas sniegtajai informācijai, turklāt [prasītājai] neesot bijis iespējas iedarbīgi aizstāvēties pret *AKZO* apgalvojumiem un tos labot.

29 Šajā gadījumā Komisijai prasītāja esot bijusi jāinformē par uz to gulstošos aizdomu raksturu un cēloni, kad 2000. gada 27. jūnijā *AKZO* tai ir aprakstījusi iespējamo prasītājas lomu aizliegtās vienošanās ietvaros, ņemot vērā, ka no šī brīža Komisijas lēmumu nākotnē varētu ietekmēt *AKZO* kļūdainie apgalvojumi, un, vēlākais, kad

2001. gada 18. jūnijā *AKZO* Komisijai iesniedza savu galīgo liecību. Faktiski attiecībā uz prasītāju apstrīdētais lēmums esot bijis pamatots gandrīz tikai ar šo liecību. Līdz ar to prasītājas neinformēšana par pret to uzsākto izmeklēšanu nozīmē, ka Komisija ir pārkāpusi tās tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu un tiesības uz aizstāvību ECTK 6. panta 1. punkta un 3. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

30 Pēc prasītājas domām, šīs nelikumības dēļ apstrīdētais lēmums būtu jāatceļ (ģenerāladvokāta Mišo [*Mischo*] secinājumi iepriekš 25. punktā minētajam spriedumam apvienotajās lietās C-250/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, *Recueil*, I-8503. lpp., 80. punkts). Lai nodrošinātu ECTK 6. panta 3. punkta a) apakšpunktā garantēto tiesību lietderīgu iedarbību, kas ir pamata procesuālā garantija tiesiskā valstī, attiecīgajam uzņēmumam nevar izvirzīt prasību, lai tas pierāda, ka Komisijas lēmuma saturs būtu citāds, ja [uzņēmums] būtu bijis informēts laikus. Apsūdzētā informēšana laikus un izsmeļoši būtu lietas taisnīgas izskatīšanas *condicio sine qua non* un ir sabiedriskās kārtības jautājums. Līdz ar to ikviens lēmums, ar kuru tiek noteikts naudas sods un kas pieņemts, pārkāpjot šo procesuālo garantiju, būtu jāatceļ.

31 Pakārtoti, prasītāja apgalvo, ka, ja Komisija būtu ievērojusi ECTK 6. panta 3. punkta a) apakšpunktā garantētās tiesības un būtu [prasītāju] nekavējoties informējusi par pret prasītāju veiktās izmeklēšanas raksturu un priekšmetu, tā nozīmīgos faktus būtu varējusi savākt vieglāk un izsmeļošāk, nekā tā to ir varējusi izdarīt 2003. gadā. It īpaši [prasītāja] būtu varējusi vērst Komisijas uzmanību uz *AKZO* liecības kļūdaino raksturu attiecībā uz [prasītājas] lomu aizliegtās vienošanās ietvaros. Šī apstrīdēšana būtu likusi Komisijai lūgt precizējumus no *AKZO* un attiecīgā gadījumā veikt pārbaudi atbilstoši Regulas Nr. 17 14. pantam.

32 Turpretī, tā kā prasītāja netika informēta nekavējoties, tai esot bijusi liegta iespēja izšķiroši ietekmēt izmeklēšanas gaitu un Komisijas iekšējo lēmumu pieņemšanas procesu. Pretējā gadījumā Komisija būtu secinājusi, ka prasītāja faktiski nav izdarījusi pārkāpumu, bet ka tā ir bijusi tikai aizliegtās vienošanās ietvaros iesaistīto organisko peroksīdu ražotāju nesodāma līdzdalībniece. Līdz ar to Komisija esot liegusi prasītājai šajā izšķirošajā procesa stadijā iespēju ātri un iedarbīgi aizstāvēties pret *AKZO* apgalvojumiem.

33 Līdz ar to apstrīdētais lēmums būtu jāatceļ sakarā ar tiesību uz aizstāvību un ECTK 6. panta 3. punkta a) apakšpunkta pārkāpumu.

34 Šajā sakarā prasītāja tiesas sēdē, atbildot uz Pirmās instances tiesas konkrētu jautājumu, tomēr atzina, ka, pēc tās domām, pat tad, ja tā būtu tikusi informēta 2003. gada 3. februāra lūguma sniegt informāciju stadijā un tādējādi tai būtu bijusi iespēja aizstāvēties iedarbīgāk, tas nebūtu varējis grozīt uz [prasītāju] apstrīdētajā lēmumā attiecināmos Komisijas secinājumus, kas tika norādīts tiesas sēdes protokolā.

b) Komisijas argumenti

35 Komisija apstrīd, ka tai būtu pienākums prasītāju informēt pirms paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas par izmeklēšanas, kas vērsta pret [prasītāju], raksturu un cēloņiem.

36 Pirmkārt, kā to skaidri apstiprina Regulas Nr. 17 15. panta 4. punkts, nedz administratīvajam procesam, nedz arī iespējai noteikt naudas sodus šīs regulas ietvaros neesot krimināltiesisks raksturs. Otrkārt, šis process esot iedalīts divos posmos, proti, iepriekšējas izmeklēšanas posmā un posmā, kurš balstīts uz sacīkstes principu, kas ilgst no paziņojuma par iebildumiem [nosūtīšanas] līdz galīgā lēmuma pieņemšanai. Lai arī posms, kas balstīts uz sacīkstes principu, ļauj Komisijai galīgi paust savu viedokli par apgalvoto pārkāpumu (skat. iepriekš 25. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, 182.–184. punkts), tomēr izmeklēšanas posmā pret attiecīgajiem uzņēmumiem vēl neesot izvirzīta neviena apsūdzība. Šī posma mērķis esot izpētīt faktus, kas ļautu Komisijai noteikt, vai attiecībā uz kādu uzņēmumu ir vai nav jāierosina lieta. Tādējādi Komisija varot prasīt informāciju, un uzņēmumiem esot pienākums aktīvi sadarboties, sniedzot visu informāciju, kas saistīta ar izmeklēšanas priekšmetu (Tiesas 1989. gada 18. oktobra spriedums lietā 374/87 *Orkem*/Komisija, *Recueil*, I-3283. lpp., 27. punkts).

37 Faktiski šādu izmeklēšanas pasākumu veikšanas brīdī Komisija vēl neesot gatava apsūdzēt uzņēmumus, jo tā vēl meklējot faktus, pamatojoties uz kuriem var tikt pieņemts paziņojums par iebildumiem. Līdz ar to fakts, ka pret kādu uzņēmumu ir vērsti Komisijas izmeklēšanas pasākumi, nevar tikt pielīdzināts šī uzņēmuma apsūdzēšanai (ģenerāladvokāta Mišo secinājumi iepriekš 25. punktā minētajam spriedumam apvienotajās lietās C-250/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, 41.–46. punkts). Līdz ar to nevarot tikt pieņemts prasītājas arguments, saskaņā ar kuru [prasītāja] esot bijusi jāinformē jau izmeklēšanas posma stadijā, lai tā varētu izstrādāt aizstāvību.

38 Komisija atzīst, ka tiesības uz aizstāvību kā pamattiesības ir vispārējo tiesību principu, kuru ievērošana ir jānodrošina Kopienu tiesai, neatņemama sastāvdaļa (iepriekš 23. punktā minētie spriedumi lietā *Krombach*, 25. un 26. punkts, un lietā *Connolly*/Komisija, 37. un 38. punkts). Turklāt esot pareizi, ka Komisijai ir jāraugās, lai šīs tiesības netiktu pārkāptas izmeklēšanas posmā, kam varētu būt noteicošais raksturs, savācot nelikumīgus pierādījumus par uzņēmuma darbību, par ko tos varētu sodīt (iepriekš

27. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Hoechst*/Komisija, 15. punkts, un iepriekš 23. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 63. punkts). Turpretī šis pienākums attiecoties vienīgi uz noteiktām tiesībām uz aizstāvību, kā, piemēram, juridiskā palīdzība un advokātu un klientu saziņas konfidencialitātes aizsardzība, kamēr citas tiesības attiecas tikai uz procedūru, kas balstīta uz sacīkstes principu un kas ir uzsākta pēc paziņojuma par iebildumiem pieņemšanas (iepriekš 27. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Hoechst*/Komisija, 16. punkts).

39 Katrā ziņā apgalvotās tiesības tikt nekavējoties informētam par izmeklēšanas raksturu un iemeslu nepastāvot un arī neizrietot no ECTK 6. panta 3. panta a) apakšpunkta, jo izmeklēšanas posmā nav "apsūdzības". Faktiski šāda formāla "apsūdzība" tiek izvirzīta tikai paziņojuma par iebildumiem stadijā (iepriekš 25. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* un *Technische Unie*/Komisija, 79. punkts). Šī paziņojuma pamatā ir jābūt procedūras uzsākšanai Regulas Nr. 17 3. panta ietvaros, un tai jāparāda Komisijas vēlme pieņemt pārkāpumu konstatējošu lēmumu (šajā sakarā skat. Tiesas 1973. gada 6. februāra spriedumu lietā 48/72 *Brasserie de Haecht*, *Recueil*, 77. lpp., 16. punkts). Vienlaikus šis paziņojums informē uzņēmumu par procedūras, kas ir uzsākta pret šo uzņēmumu, priekšmetu un darbībām, kuras Komisija tam pārmet (Pirmās instances tiesas 1999. gada 20. aprīļa spriedums apvienotajās lietās no T-305/94 līdz T-307/94, T-313/94, T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 un T-335/94 *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, *Recueil*, II-931. lpp., 132. punkts, un iepriekš 25. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* un *Technische Unie*/Komisija, 80. punkts).

40 Tas esot apstiprināts arī judikatūrā, saskaņā ar kuru Kopienu konkurences tiesībās pirms formāla paziņojuma par iebildumiem paziņošanas nav paredzētas tiesības tikt informētam par administratīvās procedūras stāvokli; faktiski, pretējs apgalvojums izraisītu to, ka situācijā, kad par uzņēmumu ir aizdomas, šim uzņēmumam būtu tiesības

tikt informētam par izmeklēšanu, kas varētu būtiski apgrūtināt Komisijas darbu (Pirmās instances tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedums lietā T-50/00 *Dalmine*/Komisija, Krājums, II-2395. lpp., 110. punkts).

41 Komisija piebilst, ka, lai gan ECT judikatūrai attiecībā uz ECTK 6. pantu attiecīgā gadījumā varētu būt nozīme, krimināltiesiska rakstura izmeklēšanas procedūru ietvaros, piemēram, attiecībā uz "saprātīga termiņa" aprēķināšanu ECTK 6. panta 1. punkta izpratnē, tomēr nekas neliecina, ka tas pats attiecas uz ECTK 6. panta 3. punkta a) apakšpunktu. Tomēr, lai to varētu ņemt vērā, šādu garantiju neievērošanai izmeklēšanas stadijā ir jānodara smags kaitējums procesa taisnīgajam raksturam (ECT 1993. gada 24. novembra spriedums lietā *Imbroscia* pret Šveici, A sērija, Nr. 275, 36. punkts un tajā minētā judikatūra), ņemot vērā visas procedūras kopumā īstenošanu.

42 Šajā gadījumā Regulā Nr. 17 paredzētais administratīvās procedūras, kas balstīta uz sacīkstes principu, posms šajā sakarā esot īpaši būtisks, jo tā mērķis ir tieši informēt ieinteresēto personu par pret to vērstās apsūdzības raksturu un iemeslu. Tomēr prasītāja neesot izvirzījusi nevienu iebildumu attiecībā uz šī procesa posma norises tiesiskumu. Tāpat prasītāja nav varējusi pirmo reizi savā atbildes rakstā apgalvot, ka tai minētās procedūras, kas balstīta uz sacīkstes principu, posma laikā nav bijis iespējas atbilstoši un pietiekami darīt zināmu savu viedokli par Komisijas vērā ņemto faktu versiju. Katrā ziņā šis prasītājas kļūdainais apgalvojums nevar atspēkot nedz šīs administratīvās procedūras posma sacīkstes principa raksturu, nedz tā taisnīgo raksturu.

43 Tā rezultātā šis pamats būtu noraidāms kā nepamatots.

2. *Pirmās instances tiesas vērtējums*

44 Ar pirmo pamatu prasītāja būtībā apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi [prasītājas] tiesības uz aizstāvību un it īpaši tās tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, kas ir atzīta ECTK 6. panta 3. punkta a) apakšpunktā, neinformējot ļoti agrā izmeklēšanas procedūras stadijā par pret prasītāju izvirzītās apsūdzības raksturu un cēloni, un it īpaši tai agrāk nepaziņojot *AKZO* liecības.

45 Vispirms ir jāatgādina, ka Pirmās instances tiesas kompetencē nav konkurences tiesību jomā vērtēt izmeklēšanas procedūras likumību, ņemot vērā ECTK, jo tā nav Eiropas Kopienu tiesību sastāvdaļa. Tas neliedz Kopienu tiesai uzraudzīt, lai tiktu ievērotas pamattiesības, kas ir vispārējo tiesību principu neatņemama sastāvdaļa, un šajā sakarā vadīties no dalībvalstu kopīgām konstitucionālajām tradīcijām, kā arī norādēm, ko sniedz starptautiskie nolīgumi par cilvēktiesību aizsardzību, attiecībā uz kurām dalībvalstis sadarbojas un kurām tās ir pievienojušās. Šajā sakarā ir jāsecina, ka ECTK ir īpaša nozīme, kā tas ir apstiprināts arī LES 6. panta 2. punktā (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 2001. gada 20. februāra spriedumu lietā T-112/98 *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija, *Recueil*, II-729. lpp., 59. un 60. punkts un tajos minētā judikatūra). Turklāt tas ir ticis apstiprināts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas preambulas piektajā daļā, 52. panta 3. punktā un 53. pantā.

46 Šajā sakarā saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesību uz aizstāvību ievērošana visās procedūrās, kuru rezultātā var tikt noteiktas sankcijas, it īpaši Regulā Nr. 17 paredzētie naudas sodi un kavējuma naudas, ir pamattiesības, kas ir neatņemama vispārējo tiesību

principu sastāvdaļa, kuru ievērošanu nodrošina Kopienu tiesa (šajā sakarā skat. iepriekš 23. punktā minēto Tiesas spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 64. punkts, un 2007. gada 8. februāra spriedumu lietā C-3/06 P *Groupe Danone*/Komisija, Krājums, I-1331. lpp., 68. punkts).

47 Turklāt ir jāatgādina, ka administratīvā procedūra Regulas Nr. 17 ietvaros, kas notiek Komisijā, iedalās divos atsevišķos un secīgos posmos, no kuriem katrs atbilst noteiktai iekšējai loģikai, proti, pirmkārt, iepriekšējās izmeklēšanas posms, un, otrkārt, posms, kas balstīts uz sacīkstes principu. Iepriekšējās izmeklēšanas posms, kura laikā Komisija izmanto izmeklēšanas pilnvaras, kas paredzētas Regulā Nr. 17, un kas noris līdz paziņojumam par iebildumiem, ir paredzēts, lai ļautu Komisijai savākt visus nozīmīgos faktus, kas apstiprina vai noliedz konkurences tiesību normu pārkāpuma esamību, un formulēt nostāju par procedūras virzienu, kā arī turpmāko rīcību. Turpretī posms, kas balstīts uz sacīkstes principu, sākas ar paziņojuma par iebildumiem pieņemšanu un turpinās līdz galīgā lēmuma pieņemšanai, un tam ir jāļauj Komisijai pieņemt galīgo lēmumu par konstatēto pārkāpumu (šajā sakarā skat. iepriekš 25. punktā minēto Tiesas 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās *Limburgse Vinyl Maatschappij* u. c./Komisija, 181.–183. punkts, un Tiesas 2006. gada 21. septembra spriedumu lietā C-105/04 P *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija, Krājums, I-8725. lpp., 38. punkts).

48 Pirmkārt, attiecībā uz iepriekšējās izmeklēšanas posmu — Tiesa ir precizējusi, ka šis posms sākas brīdī, kad Komisija, īstenojot tai Regulas Nr. 17 11. un 14. pantā piešķirtās pilnvaras, veic pasākumus, ar ko tā norāda uz izdarīto pārkāpumu un kas būtiski var ietekmēt aizdomās turēto uzņēmumu situāciju (iepriekš 25. punktā minētais 2002. gada 15. oktobra spriedums apvienotajās lietās *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, 182. punkts, un iepriekš 47. punktā minētais 2006. gada 21. septembra spriedums lietā *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija, 38. punkts). Otrkārt, no Tiesas judikatūras izriet, ka tikai administratīvajā posmā, kurš balstīts uz sacīkstes principu, attiecīgais uzņēmums ar paziņojumu par iebildumiem tiek informēts par visiem būtiskajiem faktiem, uz kuriem Komisija balstās šajā procedūras stadijā, un par to, ka šim uzņēmumam ir tiesības piekļūt lietas materiāliem, lai garantētu tiesību uz aizstāvību efektīvu īstenošanu. Līdz ar to tikai pēc

paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas attiecīgais uzņēmums var pilnībā atsaukties uz savām tiesībām uz aizstāvību (šajā sakarā skat. iepriekš 25. punktā minēto Tiesas 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās *Limburgse Vinyl Maatschappij* u. c./Komisija, 315. un 316. punkts; iepriekš 23. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 66. un 67. punkts; iepriekš 47. punktā minēto 2006. gada 21. septembra spriedumu lietā *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija, 47. punkts; Tiesas 2007. gada 25. janvāra spriedumu lietā C-407/04 P *Dalmine*/Komisija, Krājums, I-829. lpp., 59. punkts). Faktiski, ja šīs tiesības būtu attiecināmas uz posmu pirms paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas, Komisijas veiktās izmeklēšanas efektivitāte tiktu apdraudēta, jo uzņēmums jau pirmajā Komisijas veiktās izmeklēšanas posmā varētu identificēt informāciju, kas Komisijai jau ir zināma, un attiecīgi to informāciju, kuru vēl varētu noslēpt (iepriekš minētais spriedums lietā *Dalmine*/Komisija, 60. punkts).

49 Šādos apstākļos ir jānoraida prasītājas arguments, ka tiesību uz aizstāvību un tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu ievērošana paredz, ka tai jādod piekļuve *AKZO* liecībām iepriekšējās izmeklēšanas posmā.

50 Tomēr ir jānorāda, kā tas izriet arī no iepriekš 48. punktā minētās judikatūras, ka izmeklēšanas pasākumi, ko Komisija ir veikusi iepriekšējās izmeklēšanas posmā, it īpaši pārbaudes pasākumi un informācijas pieprasījumi Regulas Nr. 17 11. un 14. panta ietvaros, pēc sava rakstura prasa pārkāpuma apgalvojumu un tie var būtiski ietekmēt aizdomās turēto uzņēmumu situāciju.

51 Tātad ir svarīgi novērst, ka tiesības uz aizstāvību varētu tikt neglābjami pārkāptas šajā administratīvā procesa posmā, jo veiktajiem izmeklēšanas pasākumiem var būt izšķiroša nozīme, sniedzot pierādījumus par uzņēmumu nelikumīgu rīcību, par ko tie varētu būt atbildīgi (šajā sakarā skat. iepriekš 27. punktā minēto spriedumu

apvienotajās lietās *Hoechst*/Komisija, 15. punkts). Attiecībā uz saprātīga termiņa ievērošanu — Tiesa būtībā ir nospriedusi, ka iepriekšējās izmeklēšanas posma pārmērīgajam ilgumam var būt ietekme uz turpmākajām attiecīgo uzņēmumu aizstāvības iespējām, tostarp samazinot tiesību uz aizstāvību efektivitāti, ja uz tām atsaucas posmā, kurš balstīts uz sacīkstes principu. Faktiski, jo ilgāks laiks paiet starp izmeklēšanas pasākumu un paziņojumu par iebildumiem, jo ticamāk, ka iespējamos attaisnojošos pierādījumus vairs nevar savākt vai to ir grūti izdarīt. Šī iemesla dēļ tiesību uz aizstāvību efektivitātes iespējamā šķēršļa izcelsmes izvērtēšana nedrīkst tikt ierobežota tikai attiecībā uz posmu, kurā šīs tiesības darbojas pilnā apmērā, proti, administratīvās procedūras posmā, kurš balstīts uz sacīkstes principu, bet ir jāveic par visu šo procedūru, ņemot vērā visu tās ilgumu (šajā sakarā skat. iepriekš 47. punktā minēto 2006. gada 21. septembra spriedumu lietā *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija, 49. un 50. punkts).

52 Pirmās instances tiesa uzskata, ka šie apsvērumi pēc analoģijas ir piemērojami jautājumam par to, vai un kādā mērā Komisijai attiecīgajam uzņēmumam jau no iepriekšējās izmeklēšanas posma stadijas ir jāsniedz noteikti informācijas elementi par izmeklēšanas priekšmetu un mērķi, kas tam ļautu saglabāt savas aizstāvības efektivitāti arī posma, kas balstīts uz sacīkstes principu, ietvaros. Faktiski pat tad, ja no formālā viedokļa attiecīgajam uzņēmumam nav "apsūdzētā" statusa iepriekšējās izmeklēšanas posmā, pret to uzsākto izmeklēšanu, it īpaši uz to attiecināmā izmeklēšanas pasākuma veikšanu, vispārēji no materiāltiesiskā viedokļa nevar nošķirt no aizdomu esamības un tātad no netieši izteiktas apsūdzības iepriekš 48. punktā minētās judikatūras izpratnē, kas pamato šādu pasākumu veikšanu (šajā sakarā skat. arī ECT 2006. gada 27. aprīļa spriedumu lietā *Casse* pret Luksemburgu, prasības pieteikums Nr. 40327/02, 29.–33., 71. un 72. punkts).

53 Attiecībā uz šī informēšanas pienākuma piemērojamību vispirms ir jāatgādina, ka informācijas pieprasījumā neatkarīgi no tā, vai tas ir formāls Regulas Nr. 17 11. panta 2. punkta izpratnē, vai arī tas ir izteikts lēmuma formā minētās regulas 11. panta

5. punkta izpratnē, Komisijai saskaņā ar šī panta 3. punktu un it īpaši lai ievērotu attiecīgo uzņēmumu tiesības uz aizstāvību, ir jānorāda minētā pieprasījuma juridiskie pamati un mērķi. Tāpat Komisijas informācijas pieprasījumu vajadzība Regulas Nr. 17 11. panta 1. punkta izpratnē ir jānovērtē, ņemot vērā izmeklēšanas mērķi, kas obligāti ir jāprecizē pašā informācijas pieprasījumā. Šajā sakarā Pirmās instances tiesa ir precizējusi, ka Komisija var pieprasīt tikai tādu informāciju, kas tai var ļaut pārbaudīt pārkāpuma pieņēmumus, kas pamato izmeklēšanas veikšanu un kas ir norādīti informācijas pieprasījumā kā tādā (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 1991. gada 12. decembra spriedumu lietā T-39/90 *SEP*/Komisija, *Recueil*, II-1497. lpp., 25. punkts, un 1995. gada 8. marta spriedumu lietā T-34/93 *Société Générale*/Komisija, *Recueil*, II-545. lpp., 39., 40., 62. un 63. punkts).

54 Turklāt ir jāatgādina Komisijas pienākums saskaņā ar Regulas Nr. 17 14. panta 3. punktu pārbaudes lēmumā norādīt šīs pārbaudes priekšmetu un mērķi. Šī prasība ir attiecīgo uzņēmumu tiesību uz aizstāvību pamata garantija, kā rezultātā pienākuma norādīt pārbaudes lēmuma pamatojumu piemērošanas jomu nevar ierobežot, balstoties uz apsvērumiem par pārbaudes efektivitāti. Šajā sakarā no judikatūras izriet, ka, lai arī Komisijai pārbaudes lēmuma adresātam nav jāpaziņo visa tās rīcībā esošā informācija par iespējamiem pārkāpumiem vai jāveic minēto pārkāpumu precīza juridiska analīze, tai tomēr ir skaidri jānorāda pieņēmumi, ko tā ir paredzējusi pārbaudīt (šajā sakarā skat. iepriekš 27. punktā minēto Tiesas spriedumu apvienotajās lietās *Hoechst*/Komisija, 41. punkts, un 1989. gada 17. oktobra spriedumu lietā 85/87 *Dow Benelux*/Komisija, *Recueil*, 3137. lpp., 8. un 9. punkts; Pirmās instances tiesas 2007. gada 12. jūlija spriedumu lietā T-266/03 *CB*/Komisija, Krājumā nav publicēts, 36. punkts; pēc analoģijas skat. iepriekš 53. punktā minēto spriedumu lietā *Société Générale*/Komisija, 62. un 63. punkts). Tāpat pārbaudes, kas balstīta uz Regulas Nr. 17 14. panta 2. punktu, ietvaros Komisijas inspektoriem ir jāsniedz rakstisks pilnvarojums, kurā norādīts arī pārbaudes priekšmets un mērķis.

55 Pirmās instances tiesa uzskata, ka iepriekš 53. un 54. punktā izklāstītās prasības ir piemērojamas neatkarīgi no tā, vai informācijas pieprasījumam, kas ir adresēts par pārkāpuma izdarīšanu aizdomās turētam uzņēmumam, ir formāla lēmuma raksturs

Regulas Nr. 17 11. panta 5. punkta izpratnē vai neformālas vēstules raksturs minētā panta 2. punkta izpratnē. Turklāt iepriekšējās izmeklēšanas posma ietvaros iespēja attiecīgajam uzņēmumam lietderīgi sagatavot savu aizstāvību nevar atšķirties atkarībā no tā, vai Komisija veic izmeklēšanas pasākumu Regulas Nr. 17 11. panta vai 14. panta ietvaros, jo visi šie pasākumi ir pasākumi, ar ko tā var norādīt uz izdarīto pārkāpumu un kas būtiski var ietekmēt aizdomās turēto uzņēmumu situāciju (šajā sakarā skat. iepriekš 25. punktā minēto 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, 182. punkts, un iepriekš 47. punktā minēto 2006. gada 21. septembra spriedumu lietā *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija, 38. punkts).

56 No tā izriet, ka Komisijai attiecīgais uzņēmums saistībā ar to veiktā pirmā pasākuma stadijā, ietverot informācijas pieprasījumus, ko [Komisija] tam nosūta Regulas Nr. 17 11. panta ietvaros, ir it īpaši jāinformē par veicamās izmeklēšanas priekšmetu un mērķi. Šajā sakarā pamatojumam nav jābūt tikpat plašam, kā pamatojumam, kas ir prasīts attiecībā uz pārbaudes lēmumiem, kas ir prasība, kura izriet no to vairāk saistošā rakstura un to īpaši spēcīgās ietekmes uz attiecīgo uzņēmumu juridisko situāciju (attiecībā uz Komisijas pārbaudes pilnvarām skat. iepriekš 54. punktā minēto spriedumu lietā *CB*/Komisija, 71. punkts). Šim pamatojumam tomēr ir jāļauj šim uzņēmumam saprast gan šīs izmeklēšanas mērķi, gan priekšmetu, kas liek precizēt pārkāpuma pieņēmumu un šajā kontekstā faktu, ka tā var izteikties par apgalvojumiem saistībā ar šo iespējamo pārkāpumu, lai tas var veikt pasākumus, kurus tas uzskata par lietderīgiem sevis attaisnošanai, un šādi sagatavot savu aizstāvību administratīvās procedūras posmā, kurš balstīts uz sacīkstes principu.

57 Līdz ar to šajā gadījumā Komisijai 2003. gada 3. februārī, nosūtot informācijas pieprasījumu, prasītāja it īpaši bija jāinformē par pārkāpuma pieņēmumiem, kas ir veiktās izmeklēšanas priekšmets, un sakarā ar to, ka šajā kontekstā Komisijai varētu rasties pārmetumi pret to. Tomēr no šī pieprasījuma izriet tikai, ka Komisija izmeklē iespējamo EKL 81. panta pārkāpumu, ko izdarījuši Eiropas organisko peroksīdu ražotāji sakarā ar noteiktām darbībām, kas tajā ir minētas kā piemērs un vispārēji, tomēr nav precizēts, ka šī izmeklēšana ir vērsta arī pret iespējamo prasītājas izdarīto pārkāpumu.

Faktiski, šķiet, ka tikai 2003. gada 20. marta sanāksmē, proti, tikai dažas nedēļas pirms tika uzsākta formālā izmeklēšanas procedūra, Komisijas ierēdņi, kas izskata lietu, norādīja, ka arī prasītāja ir tās izmeklēšanas priekšmets. Tomēr prasītājas iepriekšēja informēšana būtu vēl jo vairāk bijusi nepieciešama, jo, pēc pašas Komisijas domām, tās izvēle veikt izmeklēšanu attiecībā uz konsultantu uzņēmumu ir tās agrākās lēmumu prakses pārorientēšana, un ka tātad prasītāja nevar obligāti sagaidīt, lai uz to tieši attiektos minētais paziņojums par iebildumiem.

58 Līdz ar to šis apstāklis kā tāds nevar izraisīt apstrīdētā lēmuma atcelšanu. Faktiski ir jāpārbauda arī, vai Komisijas pieļautais pārkāpums varēja aizskart tieši prasītājas tiesības uz aizstāvēšanos attiecīgās procedūras ietvaros (šajā sakarā skat. iepriekš 23. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 71. un turpmākie punkti, un iepriekš 47. punktā minēto 2006. gada 21. septembra spriedumu lietā *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija, 55. un turpmākie punkti).

59 Šajā gadījumā prasītāja nav iesniegusi nevienu konkrētu pierādījumu, ar ko varētu pierādīt, ka attiecīgais pārkāpums ir aizskāris tās aizstāvības efektivitāti administratīvās procedūras posmā, kurš balstīts uz sacīkstes principu, un ka šīs procedūras norise kopumā un Komisijas lēmuma saturu būtu varējusi ietekmēt efektīvāka aizstāvība. Gluži pretēji — tiesas sēdē prasītāja atzina, ka iepriekšēja informēšana, kas saistīta ar pret to izvirzīto apgalvojumu apjomu, it īpaši 2003. gada 3. februāra informācijas pieprasījuma stadijā nebūtu varējusi nekādi ietekmēt Komisijas attiecībā uz [prasītāju] apstrīdētajā lēmumā izdarītos secinājumus, kas tika norādīti tiesas sēdes protokolā. Faktiski šāda ietekme ir vēl jo mazāk iespējama tādēļ, ka laikposms starp, pirmkārt, minēto informācijas pieprasījumu un, otrkārt, formālās pārbaudes procedūras uzsākšanu un paziņojumu par iebildumiem nosūtīšanu bija tikai aptuveni septiņas nedēļas.

60 Līdz ar to šis pamats ir jānoraida kā nepamatots.

C — *Par otro pamatu, kas attiecas uz likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principa (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) pārkāpumu*

1. *Lietas dalībnieku argumenti*

a) Prasītājas argumenti

Vispārīgie noteikumi

61 Prasītāja uzskata, ka tā nav izdarījusi EKL 81. panta pārkāpumu, jo tā ir tikai sodāma aizliegtās vienošanās dalībnieku līdzdalībniece, proti, it īpaši *AKZO*, *Atochem/Atofina* un *PC/Degussa*. Komisija apstrīdētā lēmuma 339. apsvērumā pati esot atzinusi, ka prasītāja nav aizliegtās vienošanās, kas noslēgta starp šiem organisko peroksīdu ražotājiem, līgumslēdzēja puse. Tomēr tā apstrīdētā lēmuma 349. apsvērumā ir nonākusi pie ļoti apšaubāma secinājuma, ka prasītāja "piedalījās nolīgumā un/vai ir pieņēmusi lēmumus kā uzņēmums un/vai kā uzņēmumu apvienība". Turklāt Komisija minētā lēmuma 454. apsvērumā esot piekritusi, ka "zināmā mērā tas ir jaunums, ka lēmums tiek adresēts uzņēmuma un/vai uzņēmumu apvienībai, kam ir bijusi tik specifiska loma". Pēc prasītājas domām, Komisija tādējādi esot pārsniegusi pilnvaru robežas, kas tai ir piešķirtas ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu, lasot to kopsakarā ar EKL 81. panta 1. punktu, un pārkāpj likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principu

(*nullum crimen, nulla poena sine lege*). Turklāt Komisijas nepareizais juridiskais novērtējums esot balstīts uz kļūdainu faktu attiecībā uz prasītājas lomu aizliegtās vienošanās kontekstā konstatēšanu.

Par apstrīdētajā lēmumā izvirzīto faktu apstrīdēšanu

62 Prasītāja būtībā nepiekrīt tam, kādu nozīmi Komisija apstrīdētajā lēmumā piešķir [prasītājas] darbībai saistībā ar aizliegto vienošanos (apstrīdētā lēmuma 95., 105., 332., 333. un 345. apsvērums). Patiesībā prasītāja kā konsultantu un pilnvarotais uzņēmums, kas pakļauts *AKZO*, *Atochem/Atofina* un *PC/Degussa* norādījumiem, šiem uzņēmumiem ir sniegusi tikai sekretariāta pakalpojumus, kuriem lielākoties nav bijis nekāda sakara ar aizliegto vienošanos.

63 Pirmkārt, laika periodā no 1993. gada beigām līdz 1999. gada beigām prasītāju saskaņā ar Šveices saistību tiesībām un, nepastāvot konkurencei nelabvēlīgiem mērķiem, ar šiem trim organisko peroksīdu ražotājiem esot saistījuši pakalpojumu līgumi, kas tiek saukti par "pilnvarojuma [līgumiem]". Pamatojoties uz šiem pilnvarojumu līgumiem un minēto uzņēmumu norādēm, tā esot, pirmkārt, sagatavojusi tirgus statistiku, otrkārt, organizējusi četras oficiālas šo ražotāju sanāksmes Cīrihē, piedaloties šo sanāksmju oficiālajā daļā, treškārt, rezervējusi konferenču zāli četrām oficiālām šo ražotāju sanāksmēm Cīrihē, pati tajās nepiedaloties — vai piedaloties tikai daļēji — un nezinot to saturu, ceturtkārt, ir atlīdzinājusi minēto ražotāju pārstāvjiem ceļojuma izdevumus, lai tie varētu ierasties minētajās sanāksmēs, un, piektkārt, uzglabājusi noteiktus dokumentus — daļēji ar konkurencei nelabvēlīgu saturu — *PC/Degussa* un *Atochem/Atofina* vārdā.

64 Turklāt, pretēji apstrīdētā lēmuma 340. apsvērumā konstatētajam, šie pakalpojuma līgumi nebija konkurenci ierobežojoši; vienīgi nolīgumi, kas noslēgti starp ražotājiem, it īpaši 1971. gada nolīgums, kuros prasītāja nekad nav bijusi līgumslēdzēja puse (apstrīdētā lēmuma 339. apsvērums), esot paredzējuši konkurences ierobežojumus organisko peroksīdu tirgū. Līdz ar to kļūdains esot arī apstrīdētā lēmuma 335. apsvērumā ietvertais apgalvojums, ka prasītājas darbība "ir bijusi pamats aizliegtās vienošanās īstenošanai", jo šo aizliegto vienošanos 1971. gadā izveidoja *AKZO*, *Atochem/Atofina* un *PC/Degussa* bez prasītājas līdzdalības. Prasītāja būtībā precizē, ka tiktāl, ciktāl tai inkriminētās darbības ir saistītas ar aizliegto vienošanos, kā, piemēram, konferenču zāļu rezervēšana un ceļojumu izdevumu atlīdzināšana, šīm darbībām ir tikai tīri loģistikas un sekretariāta visiem trim organisko peroksīdu ražotājiem raksturs.

65 Otrkārt, prasītāja būtībā norāda, ka apstrīdētā lēmuma 87., 109. un turpmākajos apsvērumos, it īpaši 209. apsvērumā, atsaucoties uz "Fides/AC-Treuhand" kā struktūrvienību, Komisija kļūdaini uzskatījusi, ka *Fides* ir atbildīga par darbībām, kas notikušas laikposmā no 1971. līdz 1993. gadam. Šādi rīkojoties, Komisija esot pārkāpusi vainas un personiskās atbildības principu un nodarījusi kaitējumu prasītājas reputācijai (Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā C-49/92 P Komisija/*Anic Partecipazioni*, *Recueil*, I-4125. lpp., 145. punkts). Prasītāja, kas ir dibināta 1993. gadā, neesot atbildīga par *Fides* rīcību, un saskaņā ar sabiedrību tiesībām nepastāv nekāda strukturāla saikne starp *Fides* un prasītāju. 1993. gada beigās prasītāja esot iegādājusies *Fides* kā nodaļu, kas darbojās kā apvienību pārvaldes konsultants, un pēc tam no jauna noslēdza pakalpojumu līgumus ar agrākajiem *Fides* klientiem. Turklāt 1993. gada novembra *Fides* vēstule, kurā tā saviem agrākajiem klientiem iesaka turpināt komercattiecības ar prasītāju, neesot atbilstošs pierādījums, lai pierādītu apgalvoto "juridiskās personas turpinātību" starp *Fides* un prasītāju. Tas esot pavisam ierasti uzņēmumu pārpirkšanas ietvaros, ka mārketinga nolūkos pārdevējs nosūta šādas "ieteikuma vēstules" attiecībā uz iespējamo pilnvaru nodošanu pārņēmējai sabiedrībai. Prasītāja no tā secina, ka tā neesot atbildīga par *Fides* rīcību, kādēļ Komisijai būtu bijis jāpiešķir daudz mazāka nozīme prasītājas lomai noteicošajā laika periodā no 1994. līdz 1999. gadam.

66 Prasītāja šajā sakarā precizē, ka atšķirībā no *Fides* tā nav piedalījusies konkurencei nelabvēlīgajā informācijas apmaiņā starp trim organisko peroksīdu ražotājiem. Prasītājas lomas aprakstā apstrīdētā lēmuma 91. un turpmākajos apsvērumos neesot ņemts vērā apstāklis, ka 1993. gadā šie ražotāji būtiski grozīja aizliegtās vienošanās darbību, no šī brīža atceļot pārdošanas apjomu un cenu paziņošanu ar *Fides* līdzdalību sanāksmju laikā. Pēc 1993. gada šī sistēma tika aizstāta ar *AKZO* vadītu informācijas apmaiņas sistēmu pa faksu un sanāksmju ietvaros, sauktas par "darba grupām", kurā prasītāja neesot piedalījusies un par kuru tā pat neesot zinājusi (apstrīdētā lēmuma 136. apsvērums). Šajā kontekstā *AKZO* esot sagatavojusi detalizētu statistiku, lai darba grupu sanāksmju laikā to prezentētu, vadījusi šīs sanāksmes, uzraudzījusi tirgus daļu ievērošanu un uzstājusi, lai citi ražotāji paaugstinātu savas cenas.

67 Treškārt, attiecībā uz 1971. gada nolīguma un 1975. gada nolīguma oriģinālu uzglabāšanu, prasītāja apstiprina, ka ir vienīgi uzglabājusi savā seifā *Atochem/Atofina* un *PC/Degussa* eksemplārus, kurus tās jebkurā laikā varēja paņemt vai apskatīt. Turklāt prasītāja piekrīt, ka līdz 1995. vai 1996. gadam organisko peroksīdu ražotāju vārdā ir veikusi faktisko apjomu salīdzinājumā ar starp tiem nolīgto kvotu aprēķinu. Aizliegtās vienošanās dalībnieki jebkurā laikā varēja gūt ieskatu arī šajos ar aprēķiniem saistītajos dokumentos. Tomēr tas, ka prasītāja uzglabā trešo personu dokumentus, pēc būtības nav ar konkurences tiesībām aizliegta darbība.

68 Ceturtkārt, prasītāja apstrīd apgalvojumu, ka tā ir apkopojusi datus saistībā ar organisko peroksīdu tirdzniecību un ir sniegusi "attiecīgu statistiku" aizliegtās vienošanās dalībniekiem (apstrīdētā lēmuma 92. apsvērums). Prasītāja norāda, ka šī statistika esot likumīga un tai neesot nekādas saistības ar aizliegto vienošanos, kā to, pēc prasītājas domām, apstiprina arī *AKZO*, *Atochem/Atofina* un *PC/Degussa*. Pēc tam, kad *Fides* pēc šo ražotāju lūguma ieviesa oficiālu organisko peroksīdu tirgus informācijas sistēmu, prasītāja esot 1993. gada beigās klusējot ar tiem noslēgusi jaunus pakalpojumu līgumus, kas attiecās uz "neitrālā" tirgus statistikas īstenošana. Šī statistika esot bijusi balstīta uz vēsturiskiem tirdzniecības apjomiem (tonnās), kurus paziņoja šie ražotāji, un to izmantotajām cenām, un šajā statistikā neesot tikuši izpausti to klientu nosaukumi. Tiem esot bijusi pievienots attiecīgo preču kategoriju saraksts, kuru Komisija kļūdaini

apzīmējusi kā "*AC-Treuhand* kods" (apstrīdētā lēmuma 105. apsvērums). Šis saraksts esot bijis tikai darba dokuments, pirmkārt, prasītājai izstrādājot tirgus statistiku, un, otrkārt, sabiedrībai, kas atbildīga par ražotāju paziņoto tirdzniecības apjomu audita veikšanu. Faktiski šādi sagatavota statistika attiecībā uz minētajām organisko peroksīdu kategorijām esot ietvērusi tikai iepriekšējā gada vai trimestra kopējā tirgus apjomu, katra ražotāja tirdzniecības apjomu un tā tirgus daļu, nevis informāciju par konkurentiem.

69 Šajā kontekstā prasītāja atgādina, ka no 1993. līdz 1999. gadam tirdzniecības apjomu un cenu atkarībā no valstīm un klientiem apmaiņa starp organisko peroksīdu ražotājiem un tātad to uzvedības koordinēšana vairs nav notikusi saskaņā ar 1971. un 1975. gadā nolīgtajiem noteikumiem, bet ir tikusi nodrošināta pa faksu vai atsevišķu darba grupu sanāksmju laikā un reizēm pēc oficiālajām sanāksmēm Cīrihē, bet bez [prasītājas] piedalīšanās (apstrīdētā lēmuma 128. un 136. apsvērums). Prasītāja secina, ka — pretēji apstrīdētā lēmuma 92. apsvērumā radītajam iespaidam, prasītājas sagatavotā tirgus statistika nebija vērsta uz ražotāju darbības koordinēšanu. Arī šīs informācijas sistēmas apjomu tirgū sagatavošana un kontrole neesot pārkāpuma pamats. Faktiski kopš 1993. gada prasītājas izveidotā statistika neesot bijusi saistīta ar tās piedalīšanos aizliegtās vienošanās sanāksmēs un kvotu priekšlikumiem. Šī saikne esot izbeigta, vēlākais, 1996. gadā, kad prasītāja pārtrauca veikt faktisko apjomu salīdzinājumā ar nolīgtajām kvotām aprēķinu.

70 Prasītāja precizē, ka organisko peroksīdu ražotāju tirdzniecības apjoma auditam neesot bijis nekāda sakara ar aizliegto vienošanos. Prasītāja neesot nedz "īstenojusi un apstiprinājusi" auditu šajā sakarā (apstrīdētā lēmuma 333. apsvērums), nedz arī aizliegtās vienošanās "grāmatvedību" (apstrīdētā lēmuma 404. apsvērums). Šie kļūdainie apsvērumi izrietot, pirmkārt, no likumīgās informācijas sistēmas tirgū darbības sajaukšanas ar aizliegto vienošanos un, otrkārt, prasītājas apakšpilnvarotās sabiedrības, kas esot veikusi ražotāju prasītājai reizi trijos līdz sešos mēnešos attiecībā uz katru preču kategoriju paziņoto tirdzniecības apjomu auditu, pienākumu sajaukšanas. Uz šī pamata prasītāja esot aprēķinājusi attiecīgās tirgus daļas, lai nosūtītu "kopējo tirgus apjomu" ražotājiem. Visbeidzot, prasītājai paziņoto tirdzniecības apjomu

audits esot atbildis trīs ražotāju vēlmei un esot ierasta un likumīga procedūra nopietnu informācijas sistēmu tirgū ietvaros, un tam nav nekāda sakara ar aizliegto vienošanos.

71 Piektkārt, prasītāja apstrīd Komisijas apgalvojumu, ka prasītāja "vismaz vienu reizi" ir piedalījusies darba grupas sanāksmē (apstrīdētā lēmuma 92. apsvērums), vai pat vairākās no šīm sanāksmēm (apstrīdētā lēmuma 99. apsvērums). Patiesībā prasītāja gandrīz nekad nav piedalījusies šo trīs organisko peroksīdu ražotāju sanāksmēs ar pret konkurenci vērstu mērķi. No 63 sanāksmēm, kas notikušas kopš 1993. gada decembra beigām, kā tas izklāstīts apstrīdētā lēmuma 4. tabulā (28. un turpmākie punkti), no kurām tikai deviņas ir notikušas Cīrihē, tikai piecas ir notikušas ar prasītājas darbinieku daļēju piedalīšanos, proti, 1994. gada 25. oktobra, 1995. gada 16. februāra, 1996. gada 16. janvāra un 19. aprīļa un 1998. gada 23. novembra sanāksmes Cīrihē. Ir jāmin arī 1998. gada 19. oktobra sanāksme Amersfortā [*Amersfoort*] (Nīderlande), kurā esot piedalījušies tikai *AKZO* pārstāvji un agrākais prasītājas darbinieks *S*. Prasītāja tomēr ļoti detalizēti apstrīd nozīmi, kādu Komisija apstrīdētajā lēmumā piešķīrusi šai *S*. dalībai. Katrā ziņā Komisijai esot pienākums sniegt pierādījumus, ka prasītāja faktiski ir piedalījusies šajās sanāksmēs ar pret konkurenci vērstu mērķi (iepriekš 23. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 78. punkts).

72 Prasītāja precizē, ka, izņemot 1996. gada 16. janvāra sanāksmi, runa esot bijusi par sanāksmēm, kas tiek sauktas par "samitu", kurām ir gan "oficiālā", gan "neoficiālā" daļa. Tomēr prasītājas darbinieki esot piedalījušies tikai šo sanāksmju oficiālajā daļā, kuras ietvaros tika aplūkoti tikai jautājumi par oficiālo tirgus statistiku, preču klasifikāciju un drošību. Šajā kontekstā prasītājas loma esot aprobežojusies ar sekretariāta darbībām, kā, piemēram, uzaicinājumu vēstuļu nosūtīšana, norādot dienas kārtību, konferenču

zāles un, attiecīgā gadījumā, viesnīcu numuriņu rezervēšana, dalībnieku uzņemšana un oficiālo sanāksmju protokola rakstīšana. Pēc pieprasījuma prasītāja turklāt esot telefoniski rezervējusi konferenču zāli kādā viesnīcā "neoficiālajām" sanāksmēm Cīrihē 1997. gada 23. oktobrī, 1998. gada 17. aprīlī un 27. oktobrī, tomēr šajās sanāksmēs nav piedalījusies.

73 Līdz ar to *AKZO* apgalvojums, kas minēts apstrīdētā lēmuma 127. apsvērumā, ka prasītāja "regulāri" esot piedalījusies ikgadējās sanāksmēs, piemēram, lai varētu pielāgot tirgus daļas, esot acīmredzami kļūdains. Lai to izdarītu, prasītājas līdzdalība neesot bijusi vajadzīga, jo katrs organisko peroksīdu ražotājs pārzinājis "oficiālās" tirgus daļas sakarā ar to, ka tie ar [informāciju] par saviem tirdzniecības apjomiem apmainās pa faksu vai darba grupu sanāksmju laikā (apstrīdētā lēmuma 128. apsvērums).

74 Sestkārt, prasītāja apgalvo, ka tā nebija nedz aizliegtās vienošanās priekšsēdētāja, nedz vadītāja (apstrīdētā lēmuma 92., 99., 102. un 336. apsvērums). Pirmkārt, trīs organisko peroksīdu ražotāju retajās sanāksmēs, kurās prasītāja piedalījās no 1994. līdz 1999. gadam un kuru laikā tās funkcijas bija vienīgi dalībnieku uzņemšana un sanāksmes oficiālās daļas protokola rakstīšana, neesot bijis "priekšsēdētāja". Otrkārt, prasītāja neesot pildījusi arī "moderatora" pienākumus domstarpību starp aizliegtās vienošanās dalībniekiem gadījumā, nedz arī aicinājusi pēdējos minētos rast kompromisu. Paši [dalībnieki] vienmēr esot nonākuši pie secinājuma, ka sarunu izbeigšana situāciju tikai pasliktinātu. Turklāt, ņemot vērā, ka prasītāja nav piedalījusies neoficiālajās sanāksmēs (skat. iepriekš 72. punktu), tā neesot varējusi veikt moderatora funkcijas domstarpību starp aizliegtās vienošanās dalībniekiem gadījumā.

75 Šajā sakarā prasītāja apstrīd, ka tā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem esot paziņojusi, ka tā ir "veikusi starpnieces pienākumus" (apstrīdētā lēmuma 92., 94. un 99. apsvērumus). Patiesībā prasītāja esot paziņojusi, ka *S.* kā sekretārs esot tikai veicis "sanāksmes organizētāja pienākumus", kas it īpaši nozīmē, ka viņš ir atklājis četras oficiālās un likumīgās "samita" sanāksmes no 1994. līdz 1999. gadam ar atklāšanas uzrunu (skat. iepriekš 72. punktu) un ka viņš ir paziņojis par pusdienas pārtraukumu. Tomēr *S.* neesot vai gandrīz nekad neesot piedalījies šajā pašā laikposmā visu trīs organisko peroksīdu ražotāju neoficiālajās sanāksmēs. 1971. gada nolīguma 10. punktā ar virsrakstu "Šķīrējtiesa" norāda uz to, ka ražotāji paši ir veikuši vadītāja uzdevumus, ko esot apstiprinājusi *Atochem/Atofina* attiecībā uz *AKZO* moderatora lomu vairākās

sanāksmēs. Prasītāja tādējādi secina, ka *AKZO* ir sniegusi kļūdainas nelabvēlīgas liecības pret prasītāju, lai novērstu uzmanību no tās pašas moderatora lomas.

76 Septītkārt, prasītāja atkārtoti apstiprina, ka tā ir veikusi faktisko apjomu salīdzinājumā ar nolīgtajām kvotām aprēķina un tā nosūtīšanas organisko peroksīdu ražotājiem uzdevumu saskaņā ar pilnvarojumu un pēc pieprasījuma tikai līdz 1995. vai 1996. gadam. Vēlākais, sākot ar 1997. gadu, faktisko apjomu aprēķinu esot veikuši visi trīs ražotāji paši *AKZO* vadībā, pamatojoties uz tirdzniecības apjomu apmaiņu darba grupu sanāksmju laikā vai pa faksu (skat. iepriekš 69. punktu). *AKZO* pēc tam uz šī pamata esot sagatavojusi vispārēju statistiku, kas ietvērusi visu organisko peroksīdu ražotāju tirdzniecības apjomus un esot to paziņojusi nākamās darba grupas sanāksmes laikā. Turklāt avots *AKZO* iesniegtajiem dokumentiem ar nolūku pierādīt, ka 1996. vai 1997. gadā prasītāja ir turpinājusi veikt faktisko apjomu salīdzinājumā ar nolīgtajām kvotām aprēķinu, ir pati *AKZO* un nevis prasītāja.

77 Visbeidzot, prasītāja norāda, ka Komisijas veiktā pierādījumu pārbaude ir prettiesiska, jo tā ir pārkāpusi nevainīguma prezumpciju (iepriekš 24. punktā minētais spriedums lietā *Baustahlgewebe*/Komisija, 58. punkts) un pamattiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, kas ir ietvertas ECTK 6. panta 1. punktā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta 2. punktā. Faktiski Komisija esot uzticējusies *AKZO* kļūdainajai liecībai, nepārbaudot tās pamatotību, ņemot vērā *Atochem/Atofina*, *PC/Degussa* un prasītājas liecības, ar kurām tika apstrīdēta *AKZO* liecība. Tomēr no ECTK 6. panta l. punkta izrietot, ka kāda lietas dalībnieka, kas sadarbojas, paziņojumi var tikt uzskatīti par ticamiem tikai tad, ja tie ir apstiprināti ar papildu un neatkarīgiem pierādījumiem (ECT Komisijas 1976. gada 6. oktobra lēmums *X*/Apvienotā Karaliste, prasības pieteikums Nr. 7306/75, *Décisions et rapports*, Nr. 7, 119. un 122. lpp.). Turklāt ticamība esot vienīgais kritērijs, lai novērtētu iesniegtos pierādījumus (Pirmās instances tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedums lietā T-44/00 *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija, Krājums, II-2223. lpp., kurā ir atsauce uz tiesneša Vesterdorfa, kas veica ģenerāladvokāta funkcijas, secinājumiem lietā, kurā pasludināts iepriekš 24. punktā minētais spriedums *Rhône-Poulenc*/Komisija, *Recueil*, II-869. un II-954. lpp.; šajā

sakarā skat. arī Tiesas 2000. gada 23. marta spriedumu apvienotajās lietās C-310/98 un C-406/98 *Met-Trans* un *Sagpol*, *Recueil*, I-1797. lpp., 29. punkts, un Pirmās instances tiesas 2002. gada 7. novembra spriedumu apvienotajās lietās T-141/99, T-142/99, T-150/99 un T-151/99 *Vela* un *Tecnagrind*/Komisija, *Recueil*, II-4547. lpp., 223. punkts).

78 Tomēr lietas dalībniekam, kas sadarbojas, ir pamats melot, un Komisijai pēc pašas iniciatīvas esot jāapšauba tā liecība, it īpaši ja tā ir izšķiroša galīgā lēmuma [pieņemšanā] un ir pretēja citai liecībai (skat. arī Komisijas 1986. gada 10. jūlija Lēmuma 86/399/EEK saistībā ar procedūru par [EKL 81. panta] piemērošanu (IV/31.371 — Bituma atkritumi) (OV L 232, 15. lpp.) 85. apsvērumu un apstrīdētā lēmuma 278. apsvērumu). Šajā gadījumā Komisija esot pārkāpusi šos principus, pārņemot vairākas kļūdainas prasītājai nelabvēlīgas liecības, ko sniegusi *AKZO*, nesniedzot šajā sakarā citus neatkarīgus pierādījumus (šajā sakarā skat. arī Pirmās instances tiesas 2004. gada 14. oktobra spriedumu lietā T-44/02 *Dresdner Bank*/Komisija, Krājumā nav publicēts, 74. punkts). Tomēr būtu bijusi vajadzīga īpaši kritiska *AKZO* paziņojumu pārbaude, ņemot vērā, pirmkārt, iespēju, ka *AKZO* pārspīlē prasītājas lomu un nozīmīgumu, lai novērstu uzmanību no tās pašas noteicošās lomas aizliegtās vienošanās īstenošanā, un, otrkārt, faktu, ka *AKZO* noteiktas nepamatotas prasītājai nelabvēlīgas liecības ir iesniegusi tikai novēloti.

79 Faktiski, ja *AKZO* esot savā 2003. gada 17. februāra vēstulē atzinusi, ka jaunu kvotu priekšlikums ir nācis no pašas *AKZO* un nevis prasītājas, Komisijai neesot bijis citas izvēles, kā secināt, ka *AKZO* bijusi noteicošā loma aizliegtās vienošanās ietvaros, kas tai būtu liedzis atbrīvot *AKZO* no naudas soda, piemērojot Paziņojuma par sadarbību B punkta e) apakšpunktu. Pēc prasītājas domām, iespēja, ka *AKZO* tiks atteikta neaizskaramība un [mainīsies] naudas soda apmērs, apstiprina faktu, ka tas pēdējo minēto mudināja liecināt pret [prasītāju]. Līdz ar to, balstoties uz kļūdainajiem *AKZO* paziņojumiem, nesniedzot papildu vai neatkarīgus pierādījumus savu iebildumu pamatojumiem un neapšaubot minēto paziņojumu ticamību vai neņemot vērā visus apstākļus, kas liecinātu par labu prasītājai, Komisija esot pārkāpusi pamattiesību prasības attiecībā uz lietas taisnīgu izskatīšanu un nevainīguma prezumpciju.

Par likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principa (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) pārkāpumu

— Par likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principa (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) ietekmi uz pārkāpuma izdarītāju un līdzdalībnieku nošķiršanu Kopienu konkurences tiesībās

80 Prasītāja atgādina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta a) apakšpunktu Komisija var naudas sodus noteikt tikai tiem uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām, kas ar nodomu vai nolaidības dēļ ir pārkāpušas EKL 81. panta 1. punktu. Tomēr uzņēmumi, kas, nepiedaloties aizliegtās vienošanās ietvaros šīs pēdējās tiesību normas izpratnē, tikai atvieglo konkurences tiesību pārkāpumu, ko izdarījuši aizliegtās vienošanās dalībnieki, vai mudina uz šāda pārkāpuma izdarīšanu, nepārkāpjot EKL 81. panta 1. punktu, tiem nevar uzlikt naudas sodu atbilstoši Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktam. Līdz ar to, apstrīdētajā lēmumā secinot, ka prasītāja ir pārkāpusi EKL 81. panta 1. punktu, un uzliekot tai naudas sodu, Komisija esot pārkāpusi likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), kas ietverts ECTK 7. panta 1. punktā. Turklāt, pēc prasītājas domām, EKL 81. panta 1. punkta plaša interpretācija, kuru atbalsta Komisija, bezgalīgi paplašina EKL 81. panta 1. punktā minēto pārkāpuma pierādījumu apjomu un pārkāpj arī krimināltiesību precizitātes principu (*nulla poena sine lege certa*).

81 Prasītāja apgalvo, ka Kopienu konkurences tiesībās ir jānošķir, pirmkārt, pārkāpuma izdarītāji un, otrkārt, pamudinātāji un līdzdalībnieki. Šī nošķiršana esot daļa no Kopienu tiesību vispārējiem principiem, ņemot vērā valsts tiesību sistēmās ietverto normu, kas paredzētas *Strafgesetzbuch* (Vācijas Kriminālkodekss) 27. panta 1. punktā, *Wetboek van Strafrecht* (Nīderlandes Kriminālkodekss) 48. pantā, *code pénal belge* [Beļģijas Kriminālkodekss] 67. pantā, *code pénal français* [Francijas Kriminālkodekss] 121-7. pantā, 1861. gada *Accessories and Abettors Act* (Apvienotās Karalistes Kriminālkodekss) 8. sadaļā, *Código penal* (Spānijas Kriminālkodekss) 28. panta

2. punkta b) apakšpunktā un 29. pantā par līdzdalību, *Poinikos kodikas* (Grieķijas Kriminālkodekss) 46. un 47. pantā, *code pénal luxembourgeois* [Luksemburgas Kriminālkodekss] 66. un 67. pantā, *Código penal* (Portugāles Kriminālkodekss) 26. un turpmākajos pantos, *Brottsbalk* (Zviedrijas Kriminālkodekss) 23. sadaļas 4. nodaļā, un *Rikoslaki* (Somijas Kriminālkodekss) 5. sadaļā, saskaņotību. Tas esot apstiprināts arī 1995. gada 26. jūlija Konvencijas par Eiropas Kopienu finansiālo interešu aizsardzību (OV C 316, 49. lpp.) 2. panta 1. punktā, kā arī *Corpus Juris*, ar ko ievieš krimināltiesību normas Eiropas Savienības finansiālo interešu aizsardzību (ieviestas Mirejas Delmas Martī [*Mireille Delmas-Marty*] vadībā, *Economica*, 1997. gads), 11. pantā.

82 Līdz ar to, ja sankcijas tiek noteiktas saskaņā ar Regulu Nr. 17, arī pārkāpumu izdarītāji būtu nošķirami no pamudinātājiem un līdzdalībniekiem. Pēc prasītājas domām, Kopienu konkurences tiesībās tomēr nepastāv tiesību norma, kas ļautu sodīt pārkāpuma pamudinātājus vai līdzdalībniekus. Līdz ar to sodīt var tikai personu, kas kā pārkāpuma izdarītāja atbilst nosacījumam, kas saistīts ar EKL 81. panta 1. punktā minēto pārkāpuma pierādījumu. Turpretī pārkāpuma līdzdalībnieki un pamudinātāji neesot sodāmi.

83 EKL 81. panta 1. punkta pretēja vai plašāka interpretācija, kādu šajā gadījumā veikusi Komisija, pārkāpjot likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) ECTK 7. panta 1. punkta izpratnē un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 49. panta 1. punktu. ECT esot atzinusi, ka ECTK 7. pants ietver šo principu, kā arī principu, kas prasa krimināltiesības nepiemērot plaši, pēc analoģijas it īpaši nelabvēlīgi apsūdzētājam. No tā izrietot, ka pārkāpumam ir jābūt skaidri noteiktam pašā likumā (ECT 2001. gada 22. marta spriedums lietā *Streletz* u.c. pret Vāciju, Nr. 34044/96 u.c., *Recueil des arrêts et décisions*, 2001-II, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).

84 Prasītāja uzskata, ka likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma princips (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) kā Kopienu tiesību vispārējs princips ir piemērojams arī administratīvā procesā ar soda raksturu Regulas Nr. 17 ietvaros un it īpaši minētās regulas 15. panta 2. punktā paredzētajiem naudas sodiem. Tas izrietot, pirmkārt, no LES 6. panta 2. punkta un, otrkārt, no judikatūras (Tiesas 1996. gada 12. decembra spriedums apvienotajās lietās C-74/95 un C-129/95 *X*, *Recueil*, I-6609. lpp., 25. punkts; iepriekš 23. punktā minētais spriedums lietā *Brugg Rohrsysteme*/Komisija, 109. un 122. punkts, un iepriekš 23. punktā minētais spriedums lietā *LR AF 1998*/Komisija, 209. un 210. punkts). Turklāt runa esot par principu, kas ir tiesiskas valsts, kas nodrošina efektīvu aizsardzību pret patvaļīgu izmeklēšanu un sodīšanu, neatņemama sastāvdaļa (iepriekš 83. punktā minētais ECT spriedums lietā *Streletz* u.c. pret Vāciju, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).

— Par pārkāpuma izdarītāja jēdzienu EKL 81. panta izpratnē

85 Prasītāja precizē, ka ECTK 7. pantā ietvertais krimināltiesību precizitātes princips (*nulla poena sine lege certa*) (skat. iepriekš 80. punktu) liek pamatoties uz pārkāpuma izdarītāja jēdziena EKL 81. panta 1. punkta izpratnē šauru interpretāciju (skat. arī iepriekš 84. punktā minēto Tiesas spriedumu apvienotajās lietās *X*, 25. punkts, un Tiesas 2003. gada 2. oktobra spriedumu lietā C-195/99 P *Krupp Hoesch*/Komisija, *Recueil*, I-10937. lpp., 86. punkts). Šī principa mērķis ir nodrošināt, lai tādas sankcijas, kas noteiktas par kādas tiesību normas pārkāpumu, kā Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā paredzētās sankcijas, šīs tiesību normas adresātam būtu paredzamas un lai kompetentās iestādes lēmumu pieņemšanas pilnvaras būtu ierobežotas tādā veidā, lai nebūtu iespējama "pārsteidzošu" lēmumu pieņemšana. Faktiski Tiesa esot nospriedusi, ka Kopienu tiesībās paredzētas sankcijas, pat ja tām nav krimināltiesiska rakstura, var noteikt tikai tad, ja tās ir balstītas uz skaidru un nepārprotamu juridisku pamatu (Tiesas 1984. gada 25. septembra spriedums lietā 117/83 *Könecke*, *Recueil*, 3291. lpp., 11. punkts, un 1987. gada 18. novembra spriedums lietā 137/85 *Maizena*, *Recueil*, 4587. lpp., 15. punkts).

86 Turklāt Kopienu tiesību normai esot jābūt tik precīzai, lai personas izjustais apdraudējums būtu iedarbīgs. Tiesa, šajā sakarā precizējot, ir lēmusi, ka prasība pēc tiesiskās skaidrības ir īpaši jāievēro jomā, kurā jebkādu neskaidrību rezultātā varētu tikt

uzliktas ļoti lielas sankcijas (Tiesas 1980. gada 10. jūlija spriedums lietā 32/79 Komisija/Apvienotā Karaliste, *Recueil*, 2403. lpp., 46. punkts). Ņemot vērā īpaši augsto naudas sodu, ko var noteikt atbilstoši Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktam, maksimālo summu, kas esot apstiprināta ar pēdējā laika Komisijas praksi, sodu tiesiskuma princips pamato ar to, ka tiek piemērota pārkāpuma izdarītāja jēdziena šaura interpretācija EKL 81. panta 1. punkta ietvaros. Tāpat EKL 81. panta 1. punkta interpretācija, kuru atbalsta Komisija, pārsniegtu vienkārši pakāpenisku krimināltiesiskās atbildības normu noskaidrošanu, tiesai interpretējot tās nesaderību ar, pirmkārt, vispārēji atzīto "nolīguma" jēdziena definīciju un, otrkārt, autonomijas pamatideju, uz kuru ir balstītas tiesību normas konkurences jomā.

87 Prasītāja norāda, ka tā nav bijusi pārkāpuma izdarītāja, jo tā nebija nedz aizliegtās vienošanās, nedz arī uzņēmumu apvienības dalībniece. Patiesībā tā esot darbojusies tikai kā *AKZO*, *Atochem/Atofina* un *PC/Degussa* līdzdalībniece, un šīs darbības neveidojot pārkāpumu EKL 81. panta 1. punkta izpratnē. Ņemot vērā iepriekš 81. punktā minētās valsts tiesību normas, nošķiršana starp pārkāpuma izdarītājiem un līdzdalībniekiem būtu jāveic, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem. Saskaņā ar 81. panta 1. punktu kā pārkāpuma izdarītājs esot sodāms tikai tas, kurš ietilpst EKL 81. panta 1. punktā minētajā personu grupā un kas veic tajā minētās darbības. Turpretī nesodāms līdzdalībnieks ir tas, kurš neatbilst ar pārkāpumu pierādīšanu saistītiem nosacījumiem EKL 81. panta 1. punkta izpratnē, atbalstot vai palīdzot atvieglo pārkāpuma sagatavošanu vai izdarīšanu.

88 Faktiski EKL 81. un 82. pantā paredzētie pārkāpumi ietilpst tā saukto "speciālo" nodarījumu kategorijā, jo šie panti ierobežo uzņēmumu loku, kas var kļūt par šādu pārkāpumu izdarītājiem, ar tiem, kas atbilst konkrētā īpašībām, proti, EKL 81. panta gadījumā — ar uzņēmumiem, kas ir konkurenci ierobežojoša nolīguma līgumslēdzējas puses. Tas izrietot no EKL 81. panta 1. punktā ietvertā vārdu salikuma "nolīgumi uzņēmumu starpā" un esot apstiprināts judikatūrā (skat. iepriekš 85. punktā minēto

spriedumu lietā *Krupp Hoesch*/Komisija, 86. punkts). Līdz ar to tikai uzņēmumam, kas ir konkurenci ierobežojoša nolīguma līgumslēdzēja puse, var noteikt naudas sodu atbilstoši Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktam.

89 Prasītāja norāda, ka EKL 81. panta 1. punkta formulējums un mērķis, kura nolūks ir aizsargāt konkurenci, kā nosacījumu pārkāpuma izdarītāja statusam izvirza jautājumu par to, vai attiecīgais uzņēmums ir konkurents, kam ir jāpakļaujas konkurences noteikumiem un kam līdz ar to ir jāveic noteikta konkurencei [labvēlīga] rīcība. Šīs tiesību normas adresāts esot vienīgi uzņēmums, kas ir pakļauts šim īpašajam pienākumam, kas saistīts ar brīvas konkurences mērķi. Faktiski konkurenci ierobežojošu nolīgumu var noslēgt vienīgi tie uzņēmumi, kuriem attiecīgajā tirgū ir piedāvātāju vai pieprasītāju konkurenta statuss.

90 Līdz ar to uzņēmums var tikt kvalificēts kā pārkāpuma izdarītājs, ja konkurenci ierobežojošais nolīgums ir noslēgts tā darbības nozares ietvaros. Pārkāpuma izdarītāju loka ierobežošana turklāt izriet no judikatūras, kas saistīta ar tā dēvēto "autonomijas" prasību, kas ietilpst Līguma konkurences tiesību normās, kurās paredzēts, ka ikvienam uzņēmējam ir autonomi jānosaka politika, ko tas īstenos kopējā tirgū. Šī autonomijas prasība stingri aizliedzot starp šiem tirgus dalībniekiem jebkādus tiešus vai netiešus kontaktus, kura mērķis vai iedarbība ir vērsta uz to, lai vai nu ietekmētu pašreizējā vai potenciālā konkurenta uzvedību tirgū, vai arī atklāt šādam konkurentam, kā tas ir izlēmis vai paredz rīkoties tirgū pats (iepriekš 24. punktā minētais Tiesas spriedums apvienotajās lietās *Suiker Unie* u.c./Komisija, 174. punkts, un 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā C-199/92 P *Hüls*/Komisija, *Receuil*, I-4287. lpp., 160. punkts).

— Par prasītājas kā nesodāmas līdzdalībnieces statusu

91 Prasītāja uzsver, ka tā nav bijusi līgumslēdzēja puse konkurenci ierobežojošā nolīgumā starp organisko peroksīdu ražotājiem un tāpat ka tā neatbilst konkurences tiesībās ietvertajai autonomijas prasībai. Faktiski tā neesot nedz sazinājusies ar saviem konkurentiem, nedz ietekmējusi vai mēģinājusi ietekmēt to rīcību tirgū. Ņemot vērā, ka tās saimnieciskā darbība nav saistīta ar organisko peroksīdu tirgu, kas ir pārkāpuma priekšmets, prasītāja neatbilstot nosacījumiem, kas attiecas uz EKL 81. panta 1. punktā minēto pārkāpuma pierādīšanu, un to nevarot uzskatīt par pārkāpuma izdarītāju. Tāpat kļūdains esot arī Komisijas apgalvojums, ka 1971. gada nolīgums, kā arī pakalpojumu līgumi starp prasītāju, no vienas puses, un *AKZO*, *Atochem/Atofina* un *PC/Degussa*, no otras puses, iespējams, ir "vispārējs un vienots nolīgums", kurā paredzēta prasītājas piedalīšanās. Faktiski 1971. gada nolīguma preambulā kā šī nolīguma līgumslēdzējas puses ir minētas tikai un vienīgi organisko peroksīdu ražotāji (apstrīdētā lēmuma 80. apsvērums).

92 Prasītāja nekad nav bijusi minētā nolīguma līgumslēdzēja puse (apstrīdētā lēmuma 339. apsvērums), kurš esot veidojis aizliegtās vienošanās darbību no 1971. līdz 1999. gadam (apstrīdētā lēmuma 89., 90. un 316. apsvērums), nedz arī sakarā ar tās saimniecisko darbību, kas nav saistīta ar attiecīgo tirgu, par tādu būtu varējusi kļūt. Tomēr, kvalificējot prasītājas līdzdalību noteiktās aizliegtās vienošanās EKL 81. panta 1. punktu pārkāpjošajās darbībās, Komisija esot pārkāpusi minēto normu. Turklāt, pat pieņemot, ka prasītāja faktiski būtu veikusi funkcijas, kuras Komisija tai kļūdaini piedēvē (apstrīdētā lēmuma 334. apsvērums), ar šo darbību, nepastāvot tiešai līdzdalībai attiecīgajā tirgū konkurenci ierobežojošā nolīgumā, tā nevarētu pārkāpt EKL 81. panta 1. punktu, bet gan būtu nesodāma līdzdalībniece.

— Par Komisijas agrāko, pretējo lēmumu pieņemšanas praksi

93 Prasītāja turklāt apgalvo, ka Komisijas pieeja apstrīdētajā lēmumā esot pretrunā tās agrākajai lēmumu pieņemšanas praksei kopš 1983. gada, saskaņā ar kuru konsultantu uzņēmumi netiek uzskatīti par konkurenci ierobežojoša nolīguma līgumslēdzēju pusi un tātad par EKL 81. panta 1. punkta pārkāpuma izdarītāju. Pretēju apgalvojumu Komisija ir izteikusi arī savā 1980. gada 17. decembra Lēmumā 80/1334/EEK saistībā ar procedūru par [EKL 81. panta] piemērošanu (IV/29.869 — Liets stikls Itālijā) (OV L 383, 19. lpp.; turpmāk tekstā — "lēmums saistībā ar lieto stiklu Itālijā"), tā pārkāpa likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), jo minētais konsultantu uzņēmums nebija konkurenci ierobežojoša nolīguma līgumslēdzēja puse, bet gan līdzdalībniece. Šī iemesla dēļ Komisija pamatoti esot netieši atkāpusies no šī apgalvojuma kopš 1983. gada. Savā 1983. gada 17. oktobra Lēmumā 83/546/EEK saistībā ar procedūru par [EKL 81.] panta piemērošanu (IV/30.064 — Čuguna un kausētā tērauda cilindri) (OV L 317, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "lēmums saistībā ar čuguna un kausētā tērauda cilindriem"), tā — kā EKL 81. panta 1. punkta pārkāpuma izdarītājus — esot kvalificējusi tikai uzņēmumus, kas ir pārstāvēti attiecīgajā ar pārkāpumu skartajā tirgū, un ir konkurenci ierobežojošā nolīguma līgumslēdzējas puses, un nav to attiecinājusi uz konsultantu uzņēmumiem, kuru uzdevums ir it īpaši informācijas apmaiņas starp aizliegtās vienošanās locekļiem sistēmas pārvaldīšana (10. un turpmākie apsvērumi). Šādu pašu uzskatu Komisija esot paudusi savā 1986. gada 23. aprīļa Lēmuma 86/398/EEK par [EKL 81.] panta piemērošanas procedūru (IV/31.149 — Polipropilēns) (OV L 230, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "lēmums saistībā ar polipropilēnu") 66. apsvērumā, 1988. gada 21. decembra Lēmuma 89/191/EEK par [EKL 81.] panta piemērošanas procedūru (IV/31.866 — *PEBD*) (OV 1989, L 74, 21. lpp.; turpmāk tekstā — "lēmums saistībā ar *PEBD*") 11. un 19. apsvērumā un 1994. gada 13. jūlija Lēmuma 94/601/EK par [EKL 81.] panta piemērošanas procedūru (IV/C/33.833 — Kartons) (OV L 243, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "lēmums saistībā ar kartonu") 2., 27. un turpmākajos apsvērumos, 33., 37., 61. un turpmākajos apsvērumos, 134. un 162. apsvērumā.

94 Komisija nevarot apgalvot, ka šajā gadījumā prasītājai esot bijusi nozīmīgāka loma nekā konsultantu uzņēmumiem iepriekš minētajās lietās. Gluži pretēji — atšķirībā no konsultantu uzņēmumiem, kas bija iesaistīti lietās, kurās pieņemts lēmums saistībā ar

čuguna un kausētā tērauda cilindriem un lēmums saistībā ar kartonu, prasītāja gandrīz nekad nav piedalījusies sanāksmēs ar pret konkurenci vērstu mērķi (skat. iepriekš 72. punktu). Turklāt pārējiem pret prasītāju izvirzītajiem iebildumiem neesot nozīmes un tiem neesot nekāda sakara ar aizliegto vienošanos. Tāpat informācijas sistēma par tirgu, kas balstīta uz oficiālu statistiku, neesot pretrunā EKL 81. panta 1. punktam (Tiesas 2003. gada 2. oktobra spriedums lietā C-179/99 P *Eurofer*/Komisija, *Recueil*, I-10725. lpp., 44. punkts, un Pirmās instances tiesas 1999. gada 11. marta spriedums lietā T-136/94 *Eurofer*/Komisija, *Recueil*, II-263. lpp., publicēts izvilkumu veidā, 186. punkts), jo tas neregulē informācijas, uz kuru ir attiecināms komercnoslēpums, nodošanu konkurentu starpā. Ņemot vērā Komisijas pastāvīgo lēmumu pieņemšanas praksi, tas tā vēl jo vairāk ir tad, ja konsultantu uzņēmums aprobežojas ar tirdzniecības apjomu, kuri tam ir paziņoti, izmantošanu, tomēr nepiedaloties konfidenciālās informācijas apmaiņā kā tādā (Komisijas 1994. gada 27. jūlija Lēmuma 94/599/EK par [EKL 81.] panta piemērošanas procedūru (IV/31.865 — *PVC*) (OV L 239, 14. lpp.) 12. apsvērums, lēmuma saistībā ar *PEBD* 11. apsvērums, lēmuma saistībā ar polipropilēnu 66. apsvērums). Visbeidzot, aizliegtās vienošanās dalībnieku paziņoto tirdzniecības apjomu audits, ko veikuši neatkarīgi grāmatvedības speciālisti, neesot konkurenci ierobežojošs EKL 81. panta 1. punkta izpratnē. Līdz ar to iepriekš minētās prasītājas "sekretariāta" darbības, kas ir saistītas ar aizliegto vienošanos, ir tikai līdzdalībnieka darbības.

— Par to, ka prasītāja nav vadījusi aizliegto vienošanos, un to, ka nepastāv cēloņsakarība starp tās darbību un konkurences ierobežojumu

95 Prasītāja precizē, ka tā nav vadījusi pārkāpumu. Lēmumus, kas saistīti ar aizliegtās vienošanās ieviešanu, pārvaldi un virzību, esot pieņēmuši tikai visi trīs organisko peroksīdu ražotāji. Līdz ar to neesot cēloņsakarības starp prasītājas darbībām un konkurences ierobežojumu organisko peroksīdu tirgū. Kā pilnvarotā persona atbilstoši Šveices saistību tiesībām, kas ir pakļauta šo ražotāju norādījumiem un prasībām attiecībā uz konfidencialitāti, prasītāja esot bijusi tikai aizliegtās vienošanās dalībnieku instruments. Šī iemesla dēļ vien prasītāju nevarot uzskatīt par pārkāpuma izdarītāju tādā pašā nozīmē kā organisko peroksīdu ražotājus. Tas, ka prasītāja nav vadījusi pārkāpumu, izrietot arī no apstākļa, ka tā nav piedalījusies karteļa darbībā kā tādā, proti,

informācijas apmaiņā starp ražotājiem pa faksu, mobilo tālruni un darba grupu sanāksmju, kurās tā nav piedalījusies, laikā (skat. iepriekš 72. punktu).

96 Prasītāja turklāt apgalvo, ka — pretēji apstrīdētā lēmuma 345. apsvērumā secinātajam — attiecībā uz pakalpojumiem, kurus tā ir sniegusi aizliegtās vienošanās ietvaros, kā, piemēram, ceļojumu izdevumu atlīdzināšana, [prasītāju] būtu bijis iespējams jebkurā brīdī aizstāt vai nu ar pašiem organisko peroksīdu ražotājiem, vai citu konsultantu uzņēmumu, kas aizliegto vienošanos nebūtu ietekmējis tādā pašā apmērā, kādā to ietekmētu kāda no ražotājiem izstāšanās.

97 Ņemot vērā iepriekš minēto, prasītāja uzskata, ka tā būtu jākvalificē kā visu trīs organisko peroksīdu ražotāju, kas saistīti ar aizliegto vienošanos, nesodāma līdzdalībniece. Šajā sakarā neesot nozīmes tam, ka prasītāja daļēji ir zinājusi par minēto aizliegto vienošanos, jo ar šādu zināšanu nepietiekot, lai secinātu, ka prasītāja pati ir izdarījusi pārkāpumu (Tiesas 2000. gada 16. novembra spriedums lietā C-286/98 P *Stora Kopparbergs Bergslags*/Komisija, *Recueil*, I-9925. lpp., 39. punkts; ģenerāladvokāta Mišo secinājumi, kas pasludināti šajā lietā, *Recueil*, I-9928. lpp., 80. punkts).

— Par to, ka prasītāja kļūdaini ir kvalificēta kā "uzņēmumu apvienība"

98 Visbeidzot, prasītāja nepiekrīt tam, ka tā apstrīdētā lēmuma 1. pantā un 347., 373. un 464. apsvērumā ir kvalificēta kā "uzņēmumu apvienība". Interpretējot šo jēdzienu plaši, Komisija pārkāpjot aizliegumu spriest pēc analoģijas, kas izriet no likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principa (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), kas ietverts ECTK 7. panta l. punktā (skat. iepriekš 83. punktu) un kas ir piemērojams arī Regulā Nr. 17 paredzētās administratīvās soda procedūras ietvaros. Faktiski parasti tāds konsultantu uzņēmums, kāds ir prasītāja, nav "uzņēmumu apvienība", proti, organizatoriska struktūrvienība, kuru veido uzņēmumi, kas ir tās locekļi. Tā kā prasītāju neveido

uzņēmumi, kuri ir tās locekļi, tā esot neatkarīgs uzņēmums, kuru kontrolē tikai fiziskas personas — akcionāri. Tāpat tā esot saistīta ar šiem klientiem nevis kā to struktūrvienība, bet gan tīri līgumiska pilnvarojuma ietvaros.

99 Komisijas apgalvojums esot pretrunā arī uzņēmumu apvienības jēdziena izpratnei un mērķim. Šī jēdziena mērķis neesot ļaut sodīt aizliegtās vienošanās locekļu līdzdalībniekus, bet gan patiesībā novērst to, ka uzņēmumi varētu izvairīties no konkurences tiesību normu piemērošanas tikai veida, kādā tie koordinē to rīcību tirgū, dēļ un tādējādi aptvert arī institucionālos sadarbības veidus ar starpnieka, kas ir kopēja struktūrvienība vai kopēja organizācija, palīdzību (ģenerāladvokāta Ležē secinājumi lietā, kurā pasludināts 2002. gada 19. februāra spriedums C-309/99 *Wouters* u.c., *Recueil*, I-1577. un I-1582. lpp., 62. punkts). Turpretī šajā gadījumā organisko peroksīdu ražotāji neesot darbojušies ar starpnieku, kas ir kopēja struktūrvienība vai kopēja organizācija, palīdzību, bet esot koordinējuši to rīcību tieši pa faksu, tālruni vai darba grupu sanāksmēs. Šajā sakarā prasītāja ir aprobežojusies ar administratīvas vai loģistikas palīdzības sniegšanu, tomēr tā neesot bijusi šo ražotāju "kopēja struktūrvienība" vai "kopēja organizācija".

100 Līdz ar to prasītāja secina, ka kā nesodāma *AKZO*, *Atochem/Atofina* un *PC/Degussa* līdzdalībniece tā nav varējusi izdarīt EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu, un apstāklis, ka Komisija tai ir piedēvējusi minēto pārkāpumu, ir pretrunā likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principam (*nullum crimen, nulla poena sine lege*).

b) Komisijas argumenti

Par faktiem apstrīdētajā lēmumā

101 Attiecībā uz nozīmīgajiem apstākļiem — Komisija būtībā apgalvo, ka prasītāja nav apstrīdējusi faktu, ka tā savā seifā ir cita starpā uzglabājusi 1971. gada nolīguma un 1975. gada nolīguma eksemplārus, kas pieder *Atochem/Atofina* un *PC/Degussa*. Turklāt Komisija apstrīd to, ka prasītāja būtu atsevišķi kvalificējusi oficiālo informācijas sistēmu tirgū, un uzskata, ka tā būtu jāaplūko aizliegtās vienošanās kontekstā. Faktiski apjomu apkopošana, sagatavošana un kontrole, kā arī statistikas sagatavošana šīs sistēmas ietvaros, pilnībā apzinoties pret konkurenci vērsto pamatu un mērķi, līdz ar piedalīšanos sanāksmēs, kvotu priekšlikumu un faktisko apjomu salīdzinājumā ar nolīgtajām kvotām aprēķinu esot bijusi aizliegtās vienošanās darbības obligāts priekšnoteikums.

102 Turklāt neesot apstrīdēts, ka prasītāja no 1994. līdz 1998. gadam ir piedalījusies piecās sanāksmēs Cīrihē, tostarp četrās "samita" sanāksmēs, kā arī sanāksmē ar *AKZO* pārstāvjiem Amersfortā. Prasītāja esot arī atzinusi, ka tā ir rezervējusi konferenču zāli trim "oficiālajām" sanāksmēm 1997. un 1998. gadā Cīrihē. Ņemot vērā šos neapstrīdētos faktus, prasītāja nevarot mazināt tās piedalīšanās apmēru, izmantojot tādus vārdus kā "reti" vai "gandrīz nekad". Prasītāja arī neesot apstrīdējusi, ka tā ir veikusi faktisko apjomu salīdzinājumā ar nolīgtajām kvotām aprēķinu vismaz līdz 1995. vai 1996. gadam. Tā esot veikusi arī izdevumu atlīdzināšanas pienākumus, lai nodrošinātu, ka sanāksmes ar konkurencei nelabvēlīgu mērķi neparādītos dalībnieku uzņēmumu grāmatvedībā. Tāpat prasītāja pati esot uzraudzījusi, lai, izmaksājot atlīdzības, iekšējos uzdevumu maksājumos, kurus aizpildīja un parakstīja *S.*, netiktu minēts nekāds priekšmets. Visbeidzot Komisija apstrīd prasītājas argumentu, ka apstrīdētais lēmums esot balstīts uz, iespējams, neuzticamiem *AKZO* paziņojumiem. Šajā sakarā Komisija norāda, ka dažādi paziņojumi, pat tādi, kuru ticamība noteikti ir

maza, par nozīmīgiem faktiem var viens otru apstiprināt (iepriekš 77. punktā minētais spriedums lietā *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija, 87. punkts).

Par likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principa (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) pārkāpumu

103 Komisija apstrīd, ka ar apstrīdēto lēmumu būtu pārkāpts likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma princips (*nullum crimen, nulla poena sine lege*). Tā noraida prasītājas pieņēmumus, ka Kopienu konkurences tiesībās — tāpat kā vairāku dalībvalstu krimināltiesībās — formāli ir jānošķir pārkāpuma izdarītāji un līdzdalībnieki. Nedz atbilstošajās primārajās, nedz sekundārajās tiesībās šāda nošķiršana netiek veikta. Turklāt — kā tas apstiprināts Regulas Nr. 17 15. panta 4. punktā — šajā regulā paredzētajai administratīvajai procedūrai nav krimināltiesisks raksturs (Pirmās instances tiesas 1994. gada 6. oktobra spriedums lietā T-83/91 *Tetra Pak*/Komisija, *Recueil*, II-755. lpp., 235. punkts). Turklāt šāda formāla nošķiršana neesot jāievieš Kopienu konkurences tiesībās, jo ir iespējams ņemt vērā dažādu līdzdalības veidu esamību un tās būtiskumu pārkāpuma izdarīšanā naudas soda apmēra noteikšanas ietvaros (ģenerāladvokātes Štiksas-Haklas [*Stix-Hackl*] secinājumi lietā, kurā pasludināts iepriekš 85. punktā minētais spriedums *Krupp Hoesch*/Komisija, *Recueil*, I-10941. lpp., 15. zemsvītras piezīme).

104 Nepastāvot tiesību normai, kas nošķirtu pārkāpuma izdarītāju no līdzdalībnieka, ikvienai personai, kas atbilst EKL 81. panta 1. punktā minētajiem nosacījumiem par pārkāpuma izdarīšanu, var noteikt naudas sodu atbilstoši Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktam. Komisija piebilst, ka no tiesiskās drošības principa izrietošā prasība, lai Kopienas tiesību akti būtu skaidri un to piemērošana attiecīgajām personām pietiekami paredzama, neizslēdz, ka reizēm šie tiesību akti ir jāinterpretē. Faktiski arī ECT atzīstot vajadzību līdzsvarot, pirmkārt, precizitātes pienākumu un analoģijas aizliegumu krimināltiesību jomā ECTK 7. panta 1. punkta izpratnē un, otrkārt, tiesas veikto interpretāciju, kas vienā vai otrā lietā paredzēta tostarp krimināltiesiskās atbildības

tiesību normu pakāpeniskai noskaidrošanai (ECT 1995. gada 22. novembra spriedums lietā *S. W.* pret Apvienoto Karalisti, A sērija, Nr. 335-B, 36. punkts). Līdz ar to ikviens, kurš atbilst EKL 81. panta 1. punktā minētajiem nosacījumiem, ir pārkāpuma izdarītājs.

105 Komisija noraida prasītājas apgalvojumu, ka tā nav bijusi un nav varējusi būt aizliegtās vienošanās līgumslēdzēja puse. 1971. gada nolīgums, kas noslēgts starp organisko peroksīdu ražotajiem, un pakalpojumu līgumi, kas noslēgti starp prasītāju un minētajiem ražotājiem, esot kvalificējami kā vispārējas un vienotas aizliegtās vienošanās pamata sastāvdaļa. Tā kā pakalpojumu līgumi ir paredzēti, lai īstenotu 1971. gada nolīgumu, tie ir jāizvērtē kopsakarā ar šo [nolīgumu] kā precizējoši un papildinoši nolīgumi (apstrīdētā lēmuma 339. un 340. apsvērums; skat. arī lēmumu saistībā ar lieto stiklu Itālijā).

106 Šajā sakarā, ņemot vērā EKL 81. panta 1. punkta tekstu, neesot nepieciešams, lai prasītāja kā konsultantu uzņēmums darbotos attiecīgajā tirgū kā konkurente vai piedāvātāja, vai pieprasītāja. Neesot nepieciešams arī attiecīgo uzņēmumu komerciālās autonomijas un konkurences starp tiem ierobežojums, bet gan esot pietiekams jebkāds konkurences ierobežojums kopējā tirgū. Tas atbilstot EKL 81. panta mērķim, kas saskaņā ar EKL 3. panta 1. punkta g) apakšpunktu ir tiesību sistēmas daļa; sistēmas, kas nodrošina, ka iekšējā tirgū netiek izkropļota konkurence (skat. arī Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL] 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 9. apsvērumu).

107 Faktiski EKL 81. panta 1. punkts esot piemērojams ne tikai "horizontāliem" nolīgumiem, bet arī "vertikāliem" konkurenci ierobežojošiem nolīgumiem, kas noslēgti starp uzņēmumiem, kuri atrodas dažādos izplatīšanas tīkla posmos (Tiesas 1966. gada 13. jūlija spriedums apvienotajās lietās 56/64 un 58/64 *Consten* un *Grundig*/EEK Komisija, *Recueil*, 429. lpp.), vai pat uzņēmumiem, kas darbojas dažādos tirgos. Šajā sakarā nolīguma jēdziena mērķis ir tikai ļaut pierādīt atšķirību starp aizliegtu

saskaņošanu un atļautu paralēlu rīcību (skat. arī Pirmās instances tiesas 2003. gada 11. decembra spriedumu lietā T-61/99 *Adriatica di Navigazione*/Komisija, *Recueil*, II-5349. lpp., 89. punkts). Turklāt EKL 81. panta 1. punktā minētais pārkāpums esot "abstrakts apdraudējuma likumpārkāpums" (*abstraktes Gefährdungsdelikt*) tiktāl, ciktāl šīs normas mērķis ir arī konkurences ierobežojuma priekšmets, proti, aizliegtās vienošanās konkurenci apdraudošais raksturs; abstrakcija, kas attiecas uz konkrētu gadījumu.

108 Turklāt Komisija atgādina judikatūru, ka tikai piedalīšanās sanāksmēs ar pret konkurenci vērstu mērķi un prettiesiska pasākuma netieša apstiprināšana, publiski nepaziņojot par norobežošanos no apspriedēs nolemtā vai to neizpaužot administratīvām iestādēm, ir pasīva piedalīšanās pārkāpumā, kas uzņēmumam var radīt atbildību sakarā ar vienotu nolīgumu (iepriekš 23. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 83. un 84. punkts; Pirmās instances tiesas 1991. gada 17. decembra spriedums lietā T-7/89 *Hercules Chemicals*/Komisija, *Recueil*, II-1711. lpp., 232. punkts; 1992. gada 10. marta spriedums lietā T-12/89 *Solvay*/Komisija, *Recueil*, II-907. lpp., 98. punkts, un 1995. gada 6. aprīļa spriedums lietā T-141/89 *Tréfileurope*/Komisija, *Recueil*, II-791. lpp., 85. un 86. punkts). Tas vēl jo vairāk liecina par uzņēmuma aktīvu līdzdalību aizliegtās vienošanās ietvaros, neatkarīgi no tā, vai šis uzņēmums darbojas vai nedarbojas attiecīgajā tirgū.

109 Šajā gadījumā prasītāja neesot rīkojusies kā pasīva aizliegtās vienošanās līdzdalībniece, bet esot piedalījusies tajā aktīvi kā veiksmīgas īstenošanas organizētāja un uzraudzītāja (apstrīdētā lēmuma 343. apsvērums). Pateicoties tās darbībām, prasītāja esot acīmredzami sniegusi ieguldījumu, lai saglabātu un slēptu aizliegto vienošanos un tātad būtiski un ilgstoši ierobežotu konkurenci organisko peroksīdu tirgū. Pēc Komisijas domām, tie esot vajadzīgi un pietiekami pierādījumi, lai pamatotu tās atbildību atbilstoši EKL 81. panta 1. punktam. Šajā sakarā neesot svarīgi, vai pārkāpuma līdzdalībnieks gūst no tā labumu vai nē (iepriekš 85. punktā minētais spriedums lietā *Krupp Hoesch*/Komisija), jo EKL 81. panta 1. punkts nav balstīts uz iedzīvošanās kritēriju, bet gan uz konkurences apdraudējuma kritēriju.

110 Katrā ziņā prasītāja esot tieši guvusi labumu no aizliegtās vienošanās veiksmīgas darbības (apstrīdētā lēmuma 342. apsvērums). Pēc Komisijas domām, nav izšķirošs arī tas, vai līdzdalībnieks var vai nevar tieši ietekmēt cenu un daudzumu, kas ir konkurences parametri (skat. pēc analoģijas iepriekš 23. punktā minēto spriedumu lietā *Brugg Rohrsysteme*/Komisija, 61. punkts), jo citādi, apstrīdot EKL 81. panta 1. punktā paredzētā aizlieguma iedarbību, tiktu dota iespēja apiet to, nolīgstot "slepenu norunu pakalpojumu sniegšanā specializētus [uzņēmumus]", kuru uzdevums ir organizēt, uzturēt un slēpt aizliegto vienošanos.

111 Komisija uzskata, ka no visa iepriekš minētā izriet, ka šis prasības pamats ir noraidāms.

2. *Pirmās instances tiesas vērtējums*

a) Ievada apsvērumi

112 Vispirms ir jāprecizē, ka prasītāja neapstrīd naudas soda, kas tai uzlikts ar apstrīdēto lēmumu, apmēru kā tādu. Ar šo pamatu prasītāja būtībā apgalvo, ka, uzskatot to par atbildīgu EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumā un uzliekot tai naudas sodu, Komisija ir pārsniegusi lēmumu pieņemšanas pilnvaru robežas, kas tai ir piešķirtas ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu, un pārkāpj likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) ECTK 7. panta 1. punkta izpratnē. Šajā sakarā Komisijai esot bijis jāņem vērā apstāklis, ka prasītāja esot bijusi tikai nesodāma aizliegtās vienošanās līdzdalībniece, kas tātad nevar tikt kvalificēta kā uzņēmums vai uzņēmumu apvienība, kas ir EKL 81. panta 1. punktā minētā pārkāpuma "izdarītāja".

113 Turklāt ir jānorāda, ka procedūra Komisijā Regulas Nr. 17 ietvaros ir tikai administratīva rakstura (šajā sakarā skat. iepriekš 23. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 200. punkts; Pirmās instances tiesas 2000. gada 15. marta spriedumu apvienotajās lietās T-25/95, T-26/95, no T-30/95 līdz T-32/95, no T-34/95 līdz T-39/95, no T-42/95 līdz T-46/95, T-48/95, no T-50/95 līdz T-65/95, no T-68/95 līdz T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 un T-104/95 *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, *Recueil*, II-491. lpp., 717. un 718. punkts) un ka līdz ar to Kopienu tiesību vispārējiem principiem un it īpaši likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principam (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), kas ir piemērojams Kopienu konkurences tiesībās (Tiesas 2005. gada 28. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, Krājums, I-5425. lpp., 215.–223. punkts) nav jābūt obligāti tādai pašai piemērojamībai, kā to piemērošanai krimināltiesībās paredzētam gadījumam šaurā nozīmē.

114 Lai noteiktu, vai, ņemot vērā EKL 81. panta 1. punktā paredzēto aizliegumu un likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), ir jānošķir uzņēmums, kas ir pārkāpuma "izdarītājs", no uzņēmuma, kas ir nesodāms "līdzdalībnieks", Pirmās instances tiesa uzskata, ka EKL 81. panta 1. punkts ir jāinterpretē gramatiski, sistemātiski un teleoloģiski (attiecībā uz metodoloģiju skat. Pirmās instances tiesas 2002. gada 20. novembra spriedumu lietā T-251/00 *Lagardère* un *Canal+*/Komisija, *Recueil*, II-4825. lpp., 72. un turpmākie punkti, un 2005. gada 6. oktobra spriedumu apvienotajās lietās T-22/02 un T-23/02 *Sumitomo Chemical* un *Sumika Fine Chemicals*/Komisija, Krājums, II-4065. lpp., 41. un turpmākie punkti).

b) Par EKL 81. panta 1. punkta gramatisko interpretāciju

115 EKL 81. panta 1. punktā noteikts, ka "turpmāk norādītais ir aizliegts kā nesaderīgs ar kopējo tirgu: visi nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un

saskaņotas darbības, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci kopējā tirgū".

116 Ir īpaši jāizvērtē vārdu salikuma "nolīgumi uzņēmumu starpā" piemērošanas apjoms.

117 Šajā sakarā Pirmās instances tiesa vispirms secina, ka Kopienu tiesa līdz šim nav skaidri lēmusi par jautājumu, vai EKL 81. panta 1. punktā pārņemtie jēdzieni "nolīgums" un "uzņēmums" ir balstīti uz "vienotu" konceptu, kas ietver visus uzņēmumus, kas izdarījuši pārkāpumu, neatkarīgi no saimnieciskās nozares, kurā tie parasti darbojas, vai arī, kā to apgalvo prasītāja, uz "divpusēju" konceptu, kas nošķir uzņēmumus, kas ir pārkāpuma "izdarītāji", un tos, kas ir "līdzdalībnieki". Turklāt ir jāatgādina, ka prasītāja uzskata, ka EKL 81. panta 1. punkta formulējumā ir nepilnības tādā ziņā, ka, minot uzņēmumu, kas ir pārkāpuma "izdarītājs", un tā dalību "nolīgumā", tas ietver tikai noteiktus uzņēmumus, kuri atbilst noteiktām īpašībām un norāda tikai noteikta veida līdzdalību. Līdz ar to tikai tāda uzņēmuma jēdziena un nolīguma jēdziena gadījumā, kas ir šādi ierobežots un tātad šādā ziņā ierobežo EKL 81. panta 1. punkta piemērošanas jomu, varētu tikt piemērots likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma princips (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), lai izslēgtu jebkādu šīs normas plašu interpretāciju.

118 Attiecībā uz vārdu "nolīgums" — Pirmās instances tiesa vispirms secina, ka tas ir tikai cits veids kā apzīmēt koordinētu/slēptu rīcību un konkurences ierobežojumu, vai plašākā nozīmē pat aizliegto vienošanos, kurā piedalās vismaz divi atsevišķi uzņēmumi, kas izteikuši kopīgu vēlmi rīkoties tirgū noteiktā veidā (šajā sakarā skat. iepriekš 65. punktā minēto spriedumu lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 79. un 112. punkts; Pirmās instances tiesas 2000. gada 26. oktobra spriedumu lietā T-41/96 *Bayer*/Komisija, *Recueil*, II-3383. lpp., 67. un 173. punkts, un 2006. gada 27. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP un T-61/02 OP *Dresdner Bank* u.c./Komisija, Krājums, II-3567. lpp., 53.–55. punkts).

Turklāt, lai tas būtu nolīgums EKL 81. panta 1. punkta nozīmē, pietiek tikai ar to, ka darbība vai acīmredzami vienpusēja rīcība izsaka vismaz divu nolīguma dalībnieku vienotu gribu, jo šādas vienotības izpausmes veidam pašam par sevi nav noteicošas nozīmes (Tiesas 2006. gada 13. jūlija spriedums lietā C-74/04 P Komisija/*Volkswagen*, Krājums, I-6585. lpp., 37. punkts). Šis plašais nolīguma jēdziens ir apstiprināts ar apstākli, kas arī ietilpst EKL 81. panta 1. punktā paredzētajā aizliegumā, ka attiecīgā prakse ir koordinēšanas starp uzņēmumiem veids, lai arī tā nenozīmē paša līguma īstenošanu (šajā sakarā skat. iepriekš 65. punktā minēto spriedumu lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 115. punkts un tajā minētā judikatūra).

119 Šajā gadījumā rodas jautājums, vai, kā to norāda prasītāja, aizliegtā vienošanās ir attiecināma uz īpašu darbības nozari, vai pat vienu un to pašu preču vai pakalpojumu tirgu tādējādi, ka tikai uzņēmumi, kuri tajā darbojas kā konkurenti, piedāvātāji vai pieprasītāji, var koordinēt to darbību kā uzņēmumi, kas ir pārkāpuma (līdz)izdarītāji.

120 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka EKL 81. panta 1. punkts ir piemērojams ne tikai "horizontāliem" nolīgumiem to uzņēmumu starpā, kas veic komercdarbību tajā pašā konkrēto preču vai pakalpojumu tirgū, bet arī "vertikāliem" nolīgumiem, kuros paredzēta rīcības koordinēšana tādu uzņēmumu starpā, kuri atrodas dažādos ražošanas un/vai izplatīšanas tīkla posmos (šajā sakarā skat. Tiesas iepriekš 107. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Consten* un *Grundig*/EEK Komisija, 493. un 494. punkts; 2004. gada 6. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-2/01 P un C-3/01 P *BAI* un Komisija/*Bayer*, *Recueil*, I-23. lpp.; 2006. gada 6. aprīļa spriedumu lietā C-551/03 P *General Motors*/Komisija, Krājums, I-3173. lpp.; iepriekš 118. punktā minēto spriedumu lietā Komisija/*Volkswagen*, un Tiesas 2006. gada 28. septembra rīkojumu lietā C-552/03 P *Unilever Bestfoods*/Komisija, Krājums, I-9091. lpp.; Pirmās instances tiesas 2001. gada 18. septembra spriedumu lietā T-112/99 *M6* u.c./Komisija, *Recueil*, II-2459. lpp., 72. un turpmākie punkti; skat. arī Komisijas 1999. gada 22. decembra Regulu (EK) Nr. 2790/1999 par [EKL] 81. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu vienošanos un saskaņotu darbību kategorijām (OV L 336, 21. lpp.), un Komisijas

Paziņojumu (2000/C 291/01) — Pamatnostādnes vertikālo ierobežojumu jomā (OV C 291, 1. lpp.)).

121 Tāpat no judikatūras izriet, ka, lai būtu piemērojams EKL 81. panta 1. punktā paredzētais aizliegums, pietiek ar to, ka attiecīgais nolīgums ierobežo konkurenci līdzīgos un/vai no tiem izrietošajos tirgos, kuros vismaz viens no dalībniekiem uzņēmumiem nav (vēl) pārstāvēts (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 2006. gada 2. maija spriedumu lietā T-328/03 *O2* (*Germany*)/Komisija, Krājums, II-1231. lpp., 65. un turpmākie punkti; skat. attiecībā uz EKL 82. panta piemērošanu arī Tiesas 1996. gada 14. novembra spriedumu lietā C-333/94 P *Tetra Pak*/Komisija, *Recueil*, I-5951. lpp.).

122 Šajā sakarā judikatūrā izmantotā formulējuma "kopīgs nodoms tirgū rīkoties noteiktā veidā" (iepriekš 118. punktā minētais spriedums lietā *Bayer*/Komisija, 67. punkts) vai "aizliegtās vienošanās locekļu kopīga nodoma kopējā tirgū izteikšana attiecībā uz to rīcību" (iepriekš 23. punktā minētais spriedums lietā *ACF Chemiefarma*/Komisija, 112. punkts), kuras mērķis ir uzsvērt "kopīgā nodoma" faktu un neprasa pilnīgu sakritību starp konkrēto tirgu, kurā uzņēmums, kas ir konkurences ierobežojuma "izdarītājs", darbojas, un tirgu, kurā šim ierobežojumam būtu jāīstenojas. No tā izriet, ka ikviens konkurences ierobežojums kopējā tirgus iekšienē var izrietēt no "nolīguma uzņēmumu starpā" EKL 81. panta 1. punkta izpratnē. Šo secinājumu apstiprina kritērijs, ka ir jāpastāv nolīgumam, kura mērķis ir ierobežot konkurenci kopējā tirgus iekšienē. Šis kritērijs paredz, ka uzņēmums var pārkāpt EKL 81. panta 1. punktā paredzēto aizliegumu, ja tā rīcības, to koordinējot ar citu uzņēmumu rīcību, mērķis ir ierobežot konkurenci īpašā konkrētajā tirgū kopējā tirgus iekšienē, lai arī tas obligāti neprasa, lai šis uzņēmums pats darbotos minētajā konkrētajā tirgū.

123 No iepriekš minētā izriet, ka vārdu "nolīgums uzņēmumu starpā" gramatiskā interpretācija neparedz šauru pārkāpuma izdarītāja jēdziena interpretāciju, kādu to ierosina prasītāja.

c) Par EKL 81. panta 1. punkta sistemātisko un teleoloģisko interpretāciju

Par komerciālās autonomijas ierobežojuma prasību

124 Sava pamata pamatojumā prasītāja turklāt apgalvo, ka pārkāpuma izdarītāja jēdziens obligāti paredz, ka tas ierobežo pats savu komerciālo autonomiju attiecībā pret saviem konkurentiem un tādējādi nonāk pretrunā no EKL 81. panta 1. punkta izrietošajai autonomijas prasībai, saskaņā ar kuru ikvienam tirgus dalībniekam ir autonomi jānosaka politika, ko tas īstenos kopējā tirgū.

125 Kā to norāda arī prasītāja, atsaucoties uz atbilstošo judikatūru, autonomijas prasība ir tikusi tostarp izstrādāta tās judikatūras ietvaros, kura attiecas uz aizliegtu saskaņoto darbību un tiesisko paralēlo rīcību starp konkurentiem nošķiršanu (šajā sakarā skat. iepriekš 65. punktā minēto spriedumu lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 115.–117. punkts un tajos minētā judikatūra; iepriekš 107. punktā minēto spriedumu lietā *Adriatica di Navigazione*/Komisija, 89. punkts). Turklāt no nošķiršanas, kas veikta judikatūrā, starp, pirmkārt, konkurenci ierobežojoša nolīguma EKL 81. panta 1. punkta izpratnē pastāvēšanu un, otrkārt, vienkārša vienpusēja uzņēmuma pasākuma, kura mērķis ir uzspiest noteiktu rīcību citiem uzņēmumiem, esamību, izriet, ka konkurences ierobežojumam ir jāizriet no pietiekami pierādītas vienotas gribas izteikšanas iesaistīto uzņēmumu starpā attiecībā uz noteiktas rīcības īstenošanu (šajā sakarā skat. iepriekš 120. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *BAI* un Komisija/*Bayer*, 96.–

102. punkts un 141. punkts, un iepriekš 118. punktā minēto spriedumu lietā Komisija/*Volkswagen*, 37. punkts). No tā izriet, ka, pretēji prasītājas apgalvotajam, autonomijas prasība nav tieši saistīta ar jautājumu, kas šajā gadījumā nav nozīmīgs (skat. iepriekš 120.–123. punktu), par to, vai uzņēmumi, kas ierobežo to komerciālo brīvību, darbojas vai nedarbojas tajā pašā darbības nozarē vai tajā pašā konkrētajā tirgū, bet gan drīzāk ar jēdzieniem "saskaņota rīcība" un "nolīgums", šie jēdzieni prasa pietiekami skaidru un precīzu gribas saskaņotības izpausmi iesaistīto uzņēmumu starpā.

126 Turklāt prasītāja pārāk augstu novērtē komerciālās brīvības ierobežošanas kritēriju konkurences ierobežojuma EKL 81. panta 1. punkta izpratnē pastāvēšanas novērtējuma ietvaros. Kā izriet no pastāvīgās judikatūras, jebkurš nolīgums uzņēmumu starpā vai jebkurš uzņēmumu apvienības lēmums, kas ierobežo līgumslēdzēju pušu vai vienas no pusēm rīcības brīvību, uzreiz nav uzskatāms par EKL 81. panta 1. punktā noteikto ierobežojumu. Lai piemērotu šo noteikumu izskatāmajai lietai, vispirms ir jāņem vērā vispārējais konteksts, kādā minētais nolīgums vai lēmums tika pieņemts vai rada sekas, un it īpaši tā mērķi (iepriekš 99. punktā minētais Tiesas spriedums lietā *Wouters* u.c., 97. punkts, un 2006. gada 18. jūlija spriedums lietā C-519/04 P *Meca-Medina* un *Majcen*/Komisija, Krājums, I-6991. lpp., 42. punkts). Šajā sakarā Pirmās instances tiesa ir precizējusi, ka nebija pilnīgi abstrakti un vienādi jāuzskata, ka jebkurš nolīgums, kas ierobežo līgumslēdzēju pušu vai vienas no pusēm rīcības brīvību, uzreiz uzskatāms par EKL 81. panta 1. punktā noteikto ierobežojumu, bet tas paredz, ka, lai novērtētu šīs normas piemērojamību nolīgumam, ir jāņem vērā konkrētie apstākļi, kuros tas rada sekas, un it īpaši ekonomiskais un tiesiskais konteksts, kurā darbojas attiecīgie uzņēmumi, attiecīgo nolīgumā minēto preču un/vai pakalpojumu raksturs, kā arī faktiskie darbības un attiecīgā tirgus struktūras nosacījumi (skat. iepriekš 120. punktā minēto spriedumu lietā *M6* u.c./Komisija, 76. punkts un tajā minētā judikatūra).

127 Ņemot vērā šo konkurences ierobežojumu jēdziena kontekstu, nav izslēgts, ka uzņēmums var piedalīties šāda ierobežojuma īstenošanā pat tad, ja tas neierobežo pats savu rīcības brīvību tirgū, kurā tas principā darbojas. Faktiski jebkāda cita

interpretācija varētu samazināt EKL 81. panta 1. punktā paredzētā aizlieguma piemērojamību tādējādi, ka tas nonāktu pretrunā tā lietderīgajai iedarbībai un galvenajam mērķim, kas, lasot [šo pantu] kopsakarā ar EKL 3. panta 1. punkta g) apakšpunktu, ir nodrošināt, lai kopējā iekšējā tirgū netiek izkropļota konkurence, jo tas neļauj uzņēmumam aktīvi piedalīties konkurences ierobežojumā sakarā ar to, ka šī piedalīšanās neizriet no saimnieciskās darbības, kas izriet no konkrētā tirgus, kurā šis ierobežojums īstenojas vai kurā tam ir paredzēts īstenoties. Ir jāprecizē, ka tikai visu "uzņēmumu" atbildība EKL 81. panta 1. punkta izpratnē, kā to norāda arī Komisija, var pilnībā garantēt šo lietderīgo iedarbību, līdz ar to ļaujot sodīt un novērst jaunas slepenas norunas ar tādu uzņēmumu palīdzību, kuri nedarbojas ar konkurences ierobežojumu saistītajos tirgos, lai apietu EKL 81. panta 1. punktā paredzēto aizliegumu.

128 Pirmās instances tiesa secina, ka, lasot vārdu salikumu "nolīgumi uzņēmumu starpā" kontekstā ar EKL 81. panta 1. punktā un EKL 3. panta 1. punkta g) apakšpunktā izvirzītajiem mērķiem, tie liek apstiprināt tādu aizliegtas vienošanās un uzņēmuma, kas ir pārkāpuma izdarītājs, teorijas izpratni, atbilstoši kurai nav nozīmes nozarei vai tirgum, kurā attiecīgie uzņēmumi darbojas.

Par nosacījumiem, ar kādiem uzņēmuma piedalīšanās aizliegtās vienošanās ietvaros ir EKL 81. panta 1. punkta pārkāpums

129 Turpinājumā ir jāatgādina judikatūra attiecībā uz nosacījumiem, kuriem uzņēmumam kā aizliegtās vienošanās dalībniekam ir jāatbilst, lai to varētu uzskatīt par atbildīgu pārkāpuma līdzizdarīšanā.

130 Šajā sakarā, lai juridiski pietiekami pierādītu, ka uzņēmums bijis aizliegtās vienošanās dalībnieks, pietiek ar to, ka Komisija pierāda, ka attiecīgais uzņēmums ir piedalījies sanāksmēs, kurās slēgti pret konkurenci vērsta rakstura nolīgumi, aktīvi pret tiem

neiebilstot. Lai pierādītu, ka uzņēmums ir piedalījies vienotā nolīgumā, kuru veido darbību, kas nav izdarītas vienlaikus, kopums, Komisijai ir jāpierāda, ka minētais uzņēmums ir centies ar savu rīcību veicināt kopīgo mērķu, uz ko tiecās visi dalībnieki, sasniegšanu un ka tas zināja par faktisko rīcību, ko bija iecerējuši vai īstenojuši citi uzņēmumi, lai sasniegtu to pašu mērķi, vai ka tas varēja paredzēt šādu rīcību un ka tas bija gatavs uzņemties risku. Šajā sakarā pretlikumīga pasākuma netieša apstiprināšana, publiski nepaziņojot par norobežošanos no apspriedēs nolemtā vai to neizpaužot administratīvām iestādēm, veicina pārkāpuma turpināšanos un kavē tā atklāšanu. Šī līdzdalība ir pasīva piedalīšanās pārkāpumā, kas uzņēmumam var radīt atbildību saistībā ar vienoto nolīgumu (šajā sakarā skat. iepriekš 65. punktā minēto spriedumu lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 83. un 87. punkts; iepriekš 23. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 81.–84. punkts, un iepriekš 113. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 142. un 143. punkts; skat. arī iepriekš 108. punktā minēto spriedumu lietā *Tréfileurope*/Komisija, 85. punkts un tajā minētā judikatūra). Turklāt no judikatūras izriet, ka šie principi ir piemērojami *mutatis mutandis*, ņemot vērā ne tikai sanāksmes, kurās ir piedalījušies ne tikai konkurējoši ražotāji, bet arī sanāksmes, kurās piedalījušies to klienti (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 2001. gada 12. jūlija spriedumu apvienotajās lietās T-202/98, T-204/98 un T-207/98 *Tate & Lyle* u.c./Komisija, *Recueil*, II-2035. lpp., 62.–66. punkts).

131 Turklāt attiecībā uz uzņēmuma, kura piedalīšanās aizliegtās vienošanās ietvaros nav bijusi tikpat plaša un intensīva kā citu uzņēmumu piedalīšanās, personīgās atbildības noteikšanu no judikatūras izriet, ka, ja nolīgumiem un saskaņotām darbībām EKL 81. panta 1. punkta izpratnē obligāti jāizriet no vairāku uzņēmumu, kuri visi ir pārkāpuma līdzizdarītāji, bet kuru līdzdarbība var notikt dažādās formās atkarībā no attiecīgā tirgus īpatnībām un konkrētā uzņēmuma stāvokļa attiecīgajā tirgū, īstenojamajiem mērķiem un izvēlētā vai paredzētā īstenošanas veida, kā arī savstarpējas sadarbošanās, tomēr konkrēta uzņēmuma atbildību par visu pārkāpumu kopumā, tostarp par darbībām, kuras gan veikuši citi uzņēmumi, bet kurām ir tie paši konkurencei nelabvēlīgie mērķi vai ietekme, nevar izslēgt tāpēc vien, ka katrs uzņēmums citādā veidā iesaistās pārkāpuma izdarīšanā (iepriekš 65. punktā minētais spriedums lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 78.–80. punkts).

132 Līdz ar to tam, ka uzņēmums nav piedalījies visās aizliegtu vienošanos veidojošajās daļās vai ka tam bijusi neliela nozīme to darbību izpildē, kurās tas piedalījās, nav nozīmes, pierādot, ka tas ir izdarījis pārkāpumu. Pat ja šajā gadījumā ierobežotā attiecīgā uzņēmuma piedalīšanās nozīme nevar atspēkot tā personīgo atbildību par pārkāpumu kopumā, tā tomēr var ietekmēt [šīs piedalīšanās] apmēra un būtiskuma novērtējumu un tātad nosakāmo soda apmēru (šajā sakarā skat. iepriekš 65. punktā minēto spriedumu lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 90. punkts; iepriekš 23. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 86. punkts, un iepriekš 113. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 145. punkts).

133 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka attiecībā uz saikni starp konkurentiem, kas darbojas vienā un tajā pašā konkrētajā tirgū, kā arī saikni starp konkurentiem un to klientiem judikatūrā ir atzīta pārkāpuma līdzizdarītāju un/vai līdzdalībnieku līdzatbildība EKL 81. panta 1. punkta izpratnē, uzskatot, ka objektīvais kritērijs soda uzlikšanai attiecīgajam uzņēmumam par dažādu pārkāpjošu rīcību, kas veido aizliegtās vienošanās kopumu, ir izpildīts, jo tas ir piedalījies [aizliegtās vienošanās] īstenošanā, pat ja tas ir noticis pakārtotā, papildinošā vai pasīvā veidā, piemēram, ar netieši izteiktu apstiprinājumu un neizpaužot iestādēm par šo aizliegto vienošanos, tomēr iespējamais ierobežotais šīs līdzdalības nozīmīgums var tikt ņemts vērā, nosakot soda apmēru.

134 Tas, ka uzņēmums, kas ir dalībnieks, ir atbildīgs par visu pārkāpumu, turklāt ir atkarīgs no tā paša nodoma izteikšanas, kas parāda, ka tas piekrīt, lai arī netieši, aizliegtās vienošanās mērķiem. Šis subjektīvais nosacījums, pirmkārt, ir netieši izteikts aizliegtās vienošanās apstiprinājumam un publiskai nepaziņošanai par norobežošanos no tās satura raksturīgs kritērijs (iepriekš 23. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 84. punkts, un iepriekš 113. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 143. punkts; iepriekš 108. punktā minētais spriedums lietā *Tréfileurope*/Komisija, 85. punkts), jo šie kritēriji paredz prezumpciju, ka attiecīgais uzņēmums joprojām piekrīt aizliegtās vienošanās mērķiem un īstenošanai, un, otrkārt, tas veido pamatojumu, kurš ļauj šo uzņēmumu uzskatīt par līdzatbildīgu, jo tas ir centies ar savu rīcību veicināt kopējo mērķu, uz ko tiecās visi dalībnieki, sasniegšanu un tas zināja par citu dalībnieku pārkāpjošo rīcību vai tas varēja saprātīgi paredzēt šādu rīcību, un tas bija gatavs uzņemties risku (iepriekš 65. punktā

minētais spriedums lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 83. un 87. punkts, un iepriekš 23. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 83. punkts).

135 Tikai ievērojot iepriekš 133. un 134. punktā minētos nosacījumus, atbildības attiecināšana uz šādu uzņēmumu par visu pārkāpumu kopumā atbilst personiskās atbildības principa prasībām (šajā sakarā skat. iepriekš 65. punktā minēto spriedumu lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 84. punkts).

136 Ņemot vērā iepriekš 115.–127. punktā minētos apsvērumus, Pirmās instances tiesa uzskata, ka šie principi *mutatis mutandis* piemērojami tāda uzņēmuma līdzdalībai, kura saimnieciskā darbība un profesionālās zināšanas tam ļauj apzināties attiecīgās rīcības konkurencei nelabvēlīgo raksturu un tādējādi sniegt ievērojamu atbalstu pārkāpuma izdarīšanā. Šādos apstākļos nevar piekrist prasītājas argumentam, ka konsultantu uzņēmumu nevar uzskatīt par pārkāpuma līdzizdarītāju, jo, pirmkārt, tas neveic saimniecisko darbību konkrētajā tirgū, ko skar konkurences ierobežojums, un, otrkārt, tas ir aizliegtās vienošanās dalībnieks tikai pakārtotā veidā.

Par EKL 81. panta 1. punkta interpretāciju, ņemot vērā likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*)

137 Prasītāja tomēr būtībā apgalvo, ka šāds "vienots" pārkāpuma "izdarītāja" koncepts EKL 81. panta 1. punkta izpratnē neatbilst prasībām, kas izriet, pirmkārt, no likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principa (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) atbilstoši ECTK 7. panta 1. punktam un, otrkārt, no dalībvalstu tiesību sistēmām kopīgajām

tiesību normām par pārkāpuma izdarītāju un līdzdalībnieku nošķiršanu, ko var piemērot gan krimināltiesību, gan konkurences tiesību jomā.

138 Šajā sakarā Pirmās instances tiesa vispirms uzsver, kā tas ir minētas arī iepriekš 45. punktā, ka pamattiesības ir vispārējo tiesību principu neatņemama sastāvdaļa, kuru ievērošanu nodrošina Kopienu tiesa, kā paraugu it īpaši ņemot vērā ECTK.

139 Turklāt ir jāatgādina, ka Kopienu tiesa ir piemērojusi likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) kā Kopienu tiesību vispārējo principu lietās, kas attiecās uz konkurences tiesībām, ņemot vērā ECT judikatūru (skat. iepriekš 113. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 215. un turpmākie punkti, un Pirmās instances tiesas 2006. gada 27. septembra spriedumu lietā T-43/02 *Jungbunzlauer*/Komisija, Krājums, II-3435. lpp., 71. un turpmākie punkti un tajos minētā judikatūra). Vispārēji saskaņā ar šo principu jebkuram Kopienu tiesiskajam regulējumam, it īpaši ja tajā noteiktas vai ļauts noteikt sankcijas, ir jābūt skaidram un precīzam, lai attiecīgajām personām nepārprotami būtu zināmas no tā izrietošās tiesības un pienākumi un lai tās varētu veikt atbilstošus pasākumus. Tāpat šis princips attiecas gan uz krimināltiesiska rakstura normām, gan īpašiem administratīviem instrumentiem, kas nosaka vai ļauj noteikt administratīvas sankcijas (šajā sakarā skat. iepriekš 85. punktā minēto spriedumu lietā *Maizena*, 14. un 15. punkts, un iepriekš 84. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *X*, 25. punkts), kā arī sankcijas, kas noteiktas saskaņā ar Regulu Nr. 17.

140 Turklāt no pastāvīgās ECTK 7. panta 1. punkta interpretācijas, ko sniedz ECT, izriet, ka likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma princips (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), kas tajā ir ietverts, prasa tostarp nepiemērot krimināltiesības plaši un it īpaši pēc analoģijas par sliktu apsūdzētajam. No tā izriet, ka pārkāpumam ir jābūt skaidri noteiktam likumā, kas ir nosacījums, kas īstenojas, ja persona no konkrētās normas formulējuma un vajadzības gadījumā ar tiesas interpretācijas palīdzību var zināt, kādas darbības vai bezdarbība izraisa tā krimināltiesisko atbildību. Šajā sakarā ECT ir

precizējusi, ka ECTK 7. pantā izmantotais tiesību jēdziens atbilst tam, kas ietverts likumā, kas minēts citos ECTK pantos un kurā ietvertas gan likumdošanas, gan judikatūras izcelsmes tiesības un paredzēti kvalificējoši nosacījumi, it īpaši pieejamības un paredzamības nosacījumi (skat. ECT 1993. gada 25. maija spriedumu lietā *Kokkinakis* pret Grieķiju, A sērija, Nr. 260-A, 40., 41. un 52. punkts; iepriekš 104. punktā minēto spriedumu lietā *S. W.* pret Apvienoto Karalisti, 35. punkts; 1996. gada 15. novembra spriedumu lietā *Cantoni* pret Franciju, *Recueil des arrêts et décisions*, 1996-V, 1627. lpp., 29. punkts; 1999. gada 8. jūlija spriedumu lietā *Baskaya* un *Okçuoglu* pret Turciju, *Recueil des arrêts et décisions*, 1999-IV, 308. lpp., 36. punkts; 2000. gada 22. jūnija spriedumu lietā *Coëme* pret Beļģiju, *Recueil des arrêts et décisions*, 2000-VII, 1. lpp., 145. punkts; 2002. gada 7. februāra spriedumu lietā *E. K.* pret Turciju, prasības pieteikums Nr. 28496/95, 51. punkts; skat. arī iepriekš 113. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 216. punkts).

141 Ņemot vērā šo judikatūru, likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma princips (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) nav interpretējams tādējādi, ka tas aizliedz tiesas interpretācijas ceļā pakāpeniski noskaidrot to normu saturu, kurās paredzēta krimināltiesību (iepriekš 113. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 217. punkts). Faktiski, saskaņā ar ECT judikatrūru, lai cik skaidri tiesiskā norma, tostarp arī krimināltiesību norma, nebūtu formulēta, neizbēgami pastāv daļa tiesas interpretācijas un vienmēr ir jānoskaidro neskaidrie jautājumi un jāpielāgo to formulējums, ņemot vērā apstākļu novērtējumu. Turklāt, pēc ECT domām, ECTK līgumslēdzēju valstu tiesiskajās tradīcijās ir stingri iedibināts, ka judikatūra kā tiesību avots obligāti ietilpst krimināltiesību progresīvajā attīstībā (iepriekš 104. punktā minētais ECT spriedums lietā *S. W.* pret Apvienoto Karalisti, 36. punkts). Šajā sakarā ECT ir atzinusi, ka likumi nav absolūti precīzi un ka daudzi no šiem likumiem sakarā ar nepieciešamību izvairīties no pārmērīgas neelastības un nodrošināt to spēju pielāgoties konkrētai situācijai ir neizbēgami lielākā vai mazākā mērā plaši formulēti, un ka to interpretācija un piemērošana ir atkarīga no prakses (iepriekš 140. punktā minētais ECT spriedums lietā *Kokkinakis* pret Grieķiju, 40. un 52. punkts, un iepriekš 140. punktā minētais spriedums lietā *E. K.* pret Turciju, 52. punkts; iepriekš 139. punktā minētais spriedums lietā *Jungbunzlauer*/Komisija, 80. punkts). Tāpat, novērtējot izmantoto jēdzienu noteikto vai nenoteikto raksturu, papildus paša likuma tekstam, ECT ņem vērā arī pastāvīgo un publicēto judikatūru (ECT 1995. gada 27. septembra spriedums lietā *G.* pret Franciju, A sērija, Nr. 325-B, 25. punkts).

142 Tomēr, lai arī likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma princips (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) būtībā ļauj pakāpeniski noskaidrot to normu saturu, kurās paredzēta krimināltbildība, tiesas interpretācijas ceļā tas var liegt ar atpakaļejošu spēku piemērot tādas normas jaunu interpretāciju, kurā paredzēts pārkāpums. Tas tā it īpaši ir, ja šīs interpretācijas rezultātu nav bijis iespējams saprātīgi paredzēt brīdī, kad tika izdarīts pārkāpums, it īpaši ņemot vērā interpretāciju, kas tajā laikā par attiecīgo tiesību normu pastāvēja judikatūrā. Turklāt paredzamības jēdziena piemērojamība lielā mērā ir atkarīga no attiecīgā teksta satura, no jomas, uz kuru tas attiecas, kā arī no tā adresātu skaita un statusa un [šī paredzamība] nav pretrunā tam, ka attiecīgā persona ir spiesta izmantot profesionālus padomus, lai lietā pastāvošajos apstākļos saprātīgi novērtētu, kādas sekas attiecīgais akts varētu radīt. Šo gadījumu it īpaši var attiecināt uz profesionāļiem, kas pieraduši, ka, veicot savus pienākumus, viņiem jārīkojas ar lielu rūpību. Tāpat arī no viņiem var sagaidīt, ka viņi īpaši parūpēsies par to, lai tiktu novērtēti ar viņu darbību saistītie riski (skat. iepriekš 113. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 217.–219. punkts, atsaucoties uz iepriekš 140. punktā minēto spriedumu lietā *Cantoni* pret Franciju, 35. punkts).

143 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka EKL 81. panta 1. punkta un it īpaši vārdu "nolīgums" un "uzņēmums" piemērojamības interpretācijai, saskaņā ar kuru tās piemērošanas jomā ietilpst visi uzņēmumi, kas ir piedalījušies aizliegtās vienošanās īstenošanā, pat ja šie uzņēmumi nedarbojas konkrētajā tirgū, ko skar konkurences ierobežojums, ir jābūt pietiekami paredzamai apgalvoto pārkāpumu norises stadijā, ņemot vērā šīs normas formulējumu, kā tas ir interpretēts judikatūrā.

144 Šajā sakarā ir jānorāda, ka vārdi "nolīgums" un "uzņēmums" EKL 81. panta 1. punkta izpratnē ir nenoteikti tiesiski jēdzieni [*unbestimmte Rechtsbegriffe*], kuru piemērojamības precizēšana galu galā ir atkarīga no Kopienu tiesas kompetences un kuru administratīvā piemērošana ir pakļauta kopējai tiesas kontrolei. Šādos apstākļos jēdzienu "nolīgums" un "uzņēmums" pakāpeniskai noskaidrošanai ar Kopienu tiesas palīdzību ir izšķiroša nozīme, novērtējot konkrētās to piemērošanas noteikto un paredzamo raksturu.

145 Pirmās instances tiesa uzskata, pirmkārt, ka, ņemot vērā iepriekš 115.–128. punktā minēto pastāvīgo judikatūru, EKL 81. panta 1. punktā ietvertais vārdu salikums "nolīgumi uzņēmumu starpā" ir pietiekami precīzs aizliegtās vienošanās koncepta un pārkāpuma izdarītāja nosaukums, kas aprakstīts iepriekš 128. punktā, tādā ziņā, ka šis vārdu salikums apzīmē visus uzņēmumus, kas rīkojas slepeni, neatkarīgi no darbības nozares vai konkrētā tirgus, kurā tie darbojas, lai šis uzņēmums nevarētu nezināt, vai pat atzīt, ka gadījumā, ja tas veic šādu rīcību, to sagaida attiecīgas sekas.

146 Otrkārt, kā tas ir atgādināts iepriekš 129.–135. punktā, pastāv iedibināta judikatūra attiecībā uz tādu uzņēmumu līdzatbildību saskaņā ar EKL 81. panta 1. punktu, kuri ir pārkāpuma kopumā līdzizdarītāji un/vai līdzdalībnieki uzņēmumi un kurus var savstarpēji sodīt par citu dalībnieku uzņēmumu pārkāpjošu rīcību. Šī judikatūra, kas ir balstīta arī uz "vienotu" aizliegtās vienošanās un pārkāpuma izdarītāja jēdzienu izpratni, skaidri un precīzi norāda sodāmības objektīvos un subjektīvos nosacījumus, kas ir jāizpilda, lai citu uzņēmumu varētu uzskatīt par atbildīgu pārkāpumā, ko nodarījuši vairāki līdzizdarītāji vai līdzdalībnieki. Šajā sakarā pats apstāklis, ka Tiesa šos sodāmības principus ir precizējusi tikai 1999. gadā (iepriekš 65. punktā minētais spriedums lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 78. un turpmākie punkti), kā tāds nevar ietekmēt paredzamības raksturu jau prasītājai pārmesto notikumu notikšanas laikā no 1993. līdz 1999. gadam, jo personisko atbildību noteicošie apstākļi pietiekami precīzi izriet jau no aizliegtās vienošanās un uzņēmuma plašā koncepta EKL 81. panta 1. punkta izpratnē un agrākās Pirmās instances tiesas judikatūras (skat. iepriekš 108. punktā minēto spriedumu lietā *Tréfileurope*/Komisija, 85. punkts un tajā minētā judikatūra). Turklāt fakts, ka Kopienu tiesa līdz šim nav lēmusi par īpašo konsultantu uzņēmuma, kas nedarbojas tajā pašā tirgū, kurā darbojas aizliegtās vienošanās galvenie dalībnieki, līdzatbildības gadījumu, nav pietiekams, lai secinātu, ka pastāvīgā administratīvā un judikatūras prakse par šāda uzņēmuma līdzatbildību vai vismaz šādas līdzatbildības iespējamību neesot profesionāļiem saprātīgi paredzama, nedz pamatojoties uz EKL 81. panta 1. punktu, nedz arī iepriekš minēto judikatūru.

147 Turklāt attiecībā uz administratīvo soda praksi šajā sakarā — gluži pretēji — ir jāatgādina, kā tam piekrīt arī pati prasītāja, ka Komisija jau 1980. gadā nolēma noteikt

sodu par EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu konsultantu uzņēmumam, kas — līdzīgi kā prasītāja izskatāmajā lietā — aktīvi piedalījās attiecīgās aizliegtās vienošanās īstenošanā (lēmums saistībā ar lieto stiklu Itālijā, *in ine* skat. it īpaši II.A.4. apsvēruma punkts). Šajā sakarā apstāklis, ka Komisija nav vairs sekojusi šai nostājai vairākos vēlāk pieņemtajos lēmumos, nepamato secinājumu, ka šāda EKL 81. panta 1. punkta piemērojamības interpretācija neesot bijusi saprātīgi paredzama. Tas tā ir vēl jo vairāk attiecībā uz konsultantu uzņēmumu, saistībā ar kuru, ņemot vērā Komisijas lēmumu pieņemšanas praksi kopš 1980. gada, ir jāuzskata, ka tas pārvalda tā saimniecisko darbību ar lielāko rūpību un izmantojot profesionālus, it īpaši juridisko ekspertu, padomus, lai novērtētu ar tā rīcību saistītos riskus (šajā sakarā skat. iepriekš 113. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 219. punkts).

148 Šajā kontekstā prasītāja nevar likumīgi norādīt, ka šāda interpretācija ir pretrunā dalībvalstu kopējām tiesību normām par personisko atbildību, kurās tiek nošķirti pārkāpuma izdarītaji no līdzdalībniekiem. Faktiski prasītājas minētās tiesību normas (skat. iepriekš 81. punktu) izriet tikai no valsts krimināltiesībām, un tā nav paskaidrojusi, vai un kādā mērā šīs tiesību normas ir piemērojamas attiecīgajās valstu tiesību sistēmās administratīvā soda jomā un it īpaši pret konkurenci vērstu darbību sodīšanai.

149 Turklāt nedz no ECT judikatūras, nedz Eiropas Cilvēktiesību Komisijas agrākās lēmumu pieņemšanas prakses neizriet, ka likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma princips (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) prasa krimināltiesiska vai administratīva soda ietvaros nošķirt pārkāpuma izdarītāju no līdzdalībnieka tādējādi, ka pēdējais minētais nebūtu sodāms, ja konkrēta tiesību norma skaidri neparedzētu pret to vērstu sodu. No tā — gluži pretēji — izriet, ka, lai šis princips tiktu ievērots, personai inkriminētajai rīcībai ir jāatbilst attiecīgā likumpārkāpuma izdarītāja definīcijai, kuru tā var izsecināt no attiecīgās normas formulējuma, šajā gadījumā, ņemot vērā judikatūrā sniegto interpretāciju. Ja šī definīcija ir pietiekami plaša, lai ietvertu gan galveno pārkāpuma izdarītāju rīcību, gan līdzdalībnieku rīcību, nevar būt likumpārkāpumu un

sodu tiesiskuma principa pārkāpuma (skat. *a contrario* iepriekš 140. punktā minēto ECT spriedumu lietā *E. K.* pret Turciju, 55. un 56. punkts; Eiropas Cilvēktiesību Komisijas 1997. gada 15. janvāra lēmumu *L.-G. R.* pret Zviedriju par pieņemamību, prasības pieteikums Nr. 27032/95, 12. lpp.).

150 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, Pirmās instances tiesa secina, ka ikviens uzņēmums, kas ir īstenojis slepenu rīcību, tostarp konsultantu uzņēmumi, kas nedarbojas attiecīgajā tirgū, kuru skar konkurences ierobežojums, varēja saprātīgi paredzēt, ka tam principā ir piemērojams EKL 81. panta 1. punktā paredzētais aizliegums. Faktiski šis uzņēmums nevarēja nezināt vai vismaz tas bija spējīgs saprast, ka Komisijas agrākā lēmumu pieņemšanas prakse un Kopienu [tiesu] judikatūra jau pietiekami skaidri un precīzi ietvēra pamatu tieši izteiktai padomdevēja uzņēmuma atbildībai par EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu, ja šis uzņēmums aktīvi un ar nodomu dod ieguldījumu aizliegtās vienošanās starp tiem ražotājiem īstenošanā, kuri darbojas citā tirgū, nevis tajā, kurā darbojas [šis konsultantu uzņēmums].

d) Par prasītājas kvalificēšanu par aizliegtās vienošanās līdzdalībnieci

151 Turpinot, ir jāizvērtē, vai šajā gadījumā ir izpildīti objektīvie un subjektīvie nosacījumi, kas ļauj konstatēt prasītājas līdzatbildību, uzskatot, ka tā ir īstenojusi citu dalībnieku uzņēmumu pārkāpjošo rīcību. Šajā sakarā vispirms ir jāatgādina, ka, lai kādu uzņēmumu varētu sodīt par visu pārkāpumu kopumā, pirmkārt, šim uzņēmumam ir kaut vai pakārtoti jāpiedalās attiecīgajā konkurences ierobežojumā un, otrkārt, ir jābūt izpildītam subjektīvajam nosacījumam, kas saistīts ar šī uzņēmuma nodoma izteikšanu.

152 Neatkarīgi no tā, vai prasītāja bija "līgumslēdzēja puse" 1971. gada nolīgumā un 1975. gada nolīgumā un vai ar visiem trim organisko peroksīdu ražotājiem noslēgtie pakalpojumu līgumi ir aizliegtās vienošanās neatņemama sastāvdaļa plašā nozīmē, Pirmās instances tiesa uzsver, ka šķiet, ka prasītāja ir aktīvi piedalījusies šīs aizliegtās vienošanās īstenošanā no 1993. līdz 1999. gadam.

153 Pirmkārt, ir skaidrs, ka prasītāja savās telpās ir uzglabājusi un slēpusi 1971. gada nolīguma un 1975. gada nolīguma *Atochem/Atofina* un *PC/Degussa* piederošos oriģinālus, un, kas attiecas uz pēdējo minēto, [prasītāja to ir darījusi] līdz pat 2001. vai 2002. gadam (apstrīdētā lēmuma 63. un 83. apsvērums). Otrkārt, prasītāja piekrīt, ka tā ir aprēķinājusi un paziņojusi aizliegtās vienošanās dalībniekiem to daļu attiecīgajā tirgū faktisko apjomu, salīdzinot ar nolīgtajām kvotām vismaz līdz 1995. vai 1996. gadam, darbība, kas skaidri bija paredzēta 1971. gada nolīgumā un 1975. gada nolīgumā, un šajā sakarā ir uzglabājusi slepenus dokumentus savās telpās. Treškārt, attiecībā uz sanāksmēm, kas notikušas starp organisko peroksīdu ražotājiem un kurām bija konkurencei nelabvēlīga daļa, prasītāja ir atzinusi, ka tā ir organizējusi un daļēji piedalījusies piecās no šīm sanāksmēm, kā arī 1998. gada 19. oktobra sanāksmē Amersfortā, kuru mērķis bija sagatavot priekšlikumu par kvotu sadalījumu starp ražotajiem. Ceturtkārt, ir skaidrs, ka prasītāja regulāri atlīdzināja ceļa izdevumus organisko peroksīdu ražotāju pārstāvjiem, kas bija saistīti ar to piedalīšanos sanāksmēs ar pret konkurenci vērstu mērķi, un tas acīmredzami ir noticis, lai slēptu vai novērstu to, ka minēto ražotāju grāmatvedībā parādītos aizliegtās vienošanās īstenošanas pēdas (skat. iepriekš 63. un 102. punktu).

154 Tā kā nav detalizēti jānovērtē starp lietas dalībniekiem apstrīdētie apstākļi attiecībā uz faktisko apmēru, kādā prasītāja piedalījās aizliegtās vienošanās sakarā, Pirmās instances tiesa no iepriekš 153. punktā izklāstītajiem faktiem secina, ka prasītāja ir aktīvi piedalījusies aizliegtās vienošanās īstenošanā un ka, pretēji prasītājas apgalvotajam, pastāv pietiekami konkrēta un noteicoša cēloņsakarība starp šo darbību un konkurences ierobežojumu organisko peroksīdu tirgū. Faktiski tiesas sēdē prasītāja neapstrīdēja šīs cēloņsakarības esamību, bet vienīgi apstrīdēja, ka prasītājas piedalīšanās juridiski kvalificēta kā pārkāpjošās darbības izdarītāja, kamēr, pēc tās domām, šo piedalīšanos var kvalificēt tikai kā līdzdalībnieces darbību, kuru būtu varējis veikt ikviens cits konsultantu uzņēmums.

155 Turklāt šādos apstākļos nav nozīmes tam, ka prasītāja nav formāla un tieša līgumslēdzēja puse 1971. gada nolīgumā un 1975. gada nolīgumā. Pirmkārt, lai piemērotu EKL 81. panta 1. punktu, tas, vai pastāv vai nepastāv rakstveida vai citādi skaidri izteikts nolīgums starp dalībniekiem uzņēmumiem, nav noteicošais, ja tie rīkojas slepeni (skat. iepriekš 115.–123. punktu). Otrkārt, prasītāja pati atzīst, ka ar netieši izteiktu līgumu ar organisko peroksīdu ražotājiem savā vārdā un savā labā tā ir pārņēmusi noteiktas *Fides* darbības, kas bija īpaši paredzētas minētajos nolīgumos, kā, piemēram, nolīgto kvotu faktisko apmēru aprēķins un paziņošana. Ir jāpiebilst, ka, tā kā Komisija ir vienīgi prasītājai noteikusi naudas soda minimālo apmēru EUR 1000 un prasītāja šo apmēru kā tādu nav apstrīdējusi, Pirmās instances tiesai nav jālemj par precīzu prasītājas piedalīšanās apmēru, jo tas būtu varējis ietekmēt noteiktā naudas soda apmēra tiesiskumu.

156 Turklāt, ņemot vērā visus objektīvos apstākļus, kas raksturo prasītājas piedalīšanos, Pirmās instances tiesa secina, ka, apzinoties pamatu un nodomu, tā attiecībā uz aizliegto vienošanos ir sniegusi savu profesionālo pieredzi un savu infrastruktūru, lai vismaz netieši gūtu labumu individuālo pakalpojumu līgumu, kuri to saista ar visiem trim organisko peroksīdu ražotājiem, īstenošanas ietvaros. Faktiski neatkarīgi no tā, vai prasītāja tādējādi apzināti ir pārkāpusi arī ētikas kodeksa tiesību normas, kurām tā ir pakļauta kā ekonomiskā konsultante, tā vai nu nevarēja par tām nezināt, vai arī pilnībā apzinājās aizliegtās vienošanās, kurā tā piedalījās, pret konkurenci vērsto un prettiesisko mērķi, mērķi, kurš tika izteikts it īpaši 1971. gada nolīguma un 1975. gada nolīguma, kurus tā uzglabāja savās telpās, ietvaros, sanāksmju ar pret konkurenci vērstu mērķi noturēšanā un slepenas informācijas apmaiņā, kurā tā aktīvi piedalījās vismaz līdz 1995. vai 1996. gadam.

157 Ņemot vērā iepriekš minēto, Pirmās instances tiesa secina, ka tas, ka apstrīdētajā lēmumā ir konstatēta prasītājas līdzatbildība par pārkāpumu, kuru galvenokārt

izdarījusi *AKZO*, *Atochem/Atofina* un *PC/Degussa*, nepārsniedz EKL 81. panta 1. punktā paredzētā aizlieguma robežas un ka tātad, uzliekot prasītājai naudas sodu EUR 1000 apmērā, Komisija nav pārsniegusi pilnvaras, kas tai piešķirtas ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu.

158 Šajos apstākļos Pirmās instances tiesa uzskata, ka tai nav jālemj par to, vai Komisija būtu varējusi likumīgi prasītājas atbildību pamatot arī ar uzņēmumu apvienības lēmuma jēdzienu. Kā Komisija piekrita tiesas sēdē, šajā gadījumā runa ir par tīri alternatīvu, vai pat pakārtotu, novērtējumu, kas nevar nedz tiesiski pamatot, nedz arī noliegt Komisijas pamatnostāju, kas ir balstīta uz aizliegtas vienošanās un uzņēmuma jēdzieniem. Tāpat nav jāizvērtē, vai Komisija pareizi ir pārbaudījusi un novērtējusi noteiktus prasītājai nelabvēlīgus pierādījumus, kas nav noteicoši šīs prāvas izlemšanā. Šajā sakarā ir jāatgādina, ka iepriekš 77.–79. punktā prasītājas izvirzītie argumenti var tikai pamatot šo pamatu un nav atsevišķs pamats.

159 Līdz ar to otrais pamats ir noraidāms kā nepamatots.

D — *Par trešo pamatu, kas attiecas uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principa pārkāpumu*

1. *Lietas dalībnieku argumenti*

160 Prasītāja uzskata, ka, ņemot vērā Komisijas pastāvīgo lēmumu pieņemšanas praksi kopš 1983. gada, tā likumīgi varēja uzskatīt, ka Komisija tās rīcību novērtēs tāpat kā līdzīgu

citu konsultantu uzņēmumu rīcību iepriekšējās lietās. Līdz ar to apstrīdētais lēmums esot pretrunā tiesiskās paļāvības aizsardzības principam. Pēc prasītājas domām, ja Komisijas lēmumi ir saistoši tikai to adresātiem, tomēr tie, it īpaši ja ar tiem tiek ieviesta pastāvīga lēmumu pieņemšanas prakse, ir tiesību akti, kas ir nozīmīgi līdzīgās situācijās. Iespēja personai paļauties uz noteiktas lēmumu pieņemšanas prakses ievērošanu vēl jo vairāk jāaizsargā, jo EKL 81. panta piemērošana izriet no daudziem nenoteiktiem tiesiskiem jēdzieniem (*unbestimmte Rechtsbegriffe*), kuru konkretizēšanai ir nepieciešama šāda prakse.

161 Prasītāja apgalvo, ka tiesiskās paļāvības aizsardzības princips, kas ir atzīts judikatūrā (Tiesas 1978. gada 3. maija spriedums lietā 112/77 *Töpfer* u.c., *Recueil*, 1019. lpp., 19. punkts, un Pirmās instances tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā T-266/97 *Vlaamse Televisie Maatschappij*/Komisija, *Recueil*, II-2329. lpp., 71. punkts), aizliedz Komisijai, nebrīdinot, neievērot pašas lēmumu pieņemšanas praksi saistībā ar EKL 81. pantu, kvalificēt pārkāpumu ar atpakaļejošu spēku un uzlikt naudas sodu par rīcību, kas līdz šim tikusi uzskatīta par tādu, kas neietilpst tā piemērošanas jomā. Kopš 1983. gada, atšķirībā no tās nostājas lēmumā saistībā ar lieto stiklu Itālijā, Komisija vairs nav uzskatījusi par pārkāpumu palīdzību, kuru sniedz konsultantu uzņēmumi, kas nav konkurenci ierobežojoša nolīguma līgumslēdzējas puses (skat. it īpaši 1983. gada lēmumu saistībā ar čuguna un kausētā tērauda cilindriem, 1986. gada lēmumu saistībā ar polipropilēnu, 1988. gada lēmumu saistībā ar *PEBD* un 1994. gada lēmumu saistībā ar kartonu). Tāpat tās dibināšanas brīdī — 1993. gada beigās — prasītāja likumīgi varēja uzskatīt, ka visiem trīs organisko peroksīdu ražotājiem sniegtā palīdzība nevar tikt kvalificēta arī kā EKL 81. panta 1. punkta pārkāpums. Pēc prasītājas domām, faktiski tās darbība nepārsniedza citu konsultantu uzņēmumu darbības lietās, kurās pieņemts lēmums saistībā ar čuguna un kausētā tērauda cilindriem vai saistībā ar kartonu. Līdz ar to Komisija nedrīkstēja prasītāju uzskatīt par atbildīgu EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumā un noteikt tai naudas sodu.

162 Komisija uzskata, ka šis pamats ir noraidāms.

2. *Pirmās instances tiesas vērtējums*

163 Pirmās instances tiesa uzskata, ka, ņemot vērā Kopienu konkurences tiesībās konsultantu uzņēmuma, kas piedalījies aizliegtās vienošanās ietvaros, līdzatbildības principa atzīšanu, tiesiskās paļāvības aizsardzības princips nevar kavēt Komisijas lēmumu pieņemšanas prakses pārorientēšanu šajā gadījumā. Faktiski, kā tas izriet no iepriekš 112.–150. punktā minētā, šī prakses pārorientēšana ir balstīta uz pareizu EKL 81. panta 1. punktā paredzētā aizlieguma interpretācijas piemērojamību. Nenoteikta tiesiskā jēdziena [*unbestimmter Rechtsbegriff*] "nolīgums uzņēmumu starpā" interpretācija pēdējā instancē ir Kopienu tiesas uzdevums, Komisijai nav rīcības brīvības, kas tai ļauj kā šajā gadījumā atteikties veikt izmeklēšanu attiecībā uz padomdevēju uzņēmumu, kas atbilst minētajiem līdzatbildības kritērijiem. Gluži pretēji, atbilstoši tās EKL 85. panta 1. punktā paredzētajām pilnvarām Komisijai ir jāraugās, lai tiktu piemēroti EKL 81. pantā noteiktie principi un pēc pašas iniciatīvas jāizmeklē visi iespējamie minēto principu, kā tos ir interpretējusi Kopienu tiesa, pārkāpumi. Līdz ar to, ciktāl un par spīti lēmuma saistībā ar lieto stiklu Itālijā Komisijas lēmumu pieņemšanas prakse, kas ir senāka par apstrīdēto lēmumu, varētu šķist pretrunā iepriekš minētajai EKL 81. panta 1. punkta interpretācijai, šī prakse nevarēja radīt pamatotas cerības attiecīgajiem uzņēmumiem.

164 Līdz ar to, kā tas izriet arī no iepriekš 147. un 148. punktā minētā, šīs Komisijas lēmumu pieņemšanas prakses pārorientēšanās prasītājai vēl jo vairāk ir bijusi paredzama sakarā ar precedenta esamību, proti, ņemot vērā 1980. gada lēmumu saistībā ar lieto stiklu Itālijā. Turklāt, kā tas izriet no iepriekš 163. punktā minētā, Komisijas lēmumu pieņemšanas praksi pēc 1980. gada nevar saprātīgi uzskatīt par tādu, kas galēji atkāpjas no sākotnējās nostājas, kāda ir bijusi lēmumā saistībā ar lieto stiklu Itālijā. Turklāt, ja 1986. gada lēmumā saistībā ar polipropilēnu Komisija sabiedrību *Fides Trust* nekvalificēja kā pārkāpuma izdarītāju, tomēr tā skaidri nosprieda, ka šīs sabiedrības ieviestā un pārvaldītā informācijas apmaiņas sistēma ir nesaderīga ar EKL 81. panta 1. punktu (lēmums saistībā ar polipropilēnu, 106. apsvērums un 2. pants; skat. arī lēmumu saistībā ar kartonu, 134. apsvērums). Šādos apstākļos Komisijas lēmumu pieņemšanas prakse pēc 1980. gada, kurā netiek pieņemti nelabvēlīgi lēmumi un sodīti

iesaistītie padomdevēji uzņēmumi, tomēr tiesiski netiek noraidīts sākotnēji lēmumā saistībā ar lieto stiklu Itālijā pieņemtais koncepts, vēl jo mazāk var radīt prasītājai pamatotas cerības, ka Komisija nākotnē atteiksies no padomdevēju uzņēmumu sodīšanas, ja tie dod ieguldījumu aizliegtu vienošanos īstenošanā.

165 Līdz ar to šis pamats ir noraidāms kā nepamatots.

E — *Par ceturto pamatu, kas izvirzīts pakāroti un kas attiecas uz tiesiskās drošības principa un krimināltiesību precizitātes principa pārkāpumu*

1. *Lietas dalībnieku argumenti*

166 Prasītāja apgalvo, ka Komisijas tiesiskā analīze attiecībā uz prasītāju esot tik apšaubāma un pretrunīga, ka tā pārkāpjot tiesiskās drošības principu un krimināltiesību precizitātes principu (*nulla poena sine lege certa*). Komisija pietiekami skaidri neprecizējot tāda konsultantu uzņēmuma, kā prasītāja, prettiesiskas un sodāmas rīcības apmērus un robežas, un tādējādi liedz tiesisko drošību, kādai ir jābūt tiesiskā valstī.

167 Prasītāja atgādina, ka krimināltiesību precizitātes princips (*nulla poena sine lege certa*), kas ir ieviests ECTK 7. panta 1. punktā un ir atzīts kā Kopienu tiesību vispārējs princips, izriet no tiesiskās drošības principa (iepriekš 84. punktā minētais spriedums

apvienotajās lietās *X*, 25. punkts). Pēdējais minētais esot Kopienu tiesību pamatprincips (Tiesas 1975. gada 14. maija spriedums lietā 74/74 *CNTA*/Komisija, *Recueil*, 533. lpp., 44. punkts; 1981. gada 12. novembra spriedums apvienotajās lietās no 212/80 līdz 217/80 *Salumi* u.c., *Recueil*, 2735. lpp., 10. punkts, un 1984. gada 22. februāra spriedums lietā 70/83 *Kloppenburg*, *Recueil*, 1075. lpp., 11. punkts), kas it īpaši prasa, lai Kopienu tiesību akti būtu precīzi un skartajām personām spētu paredzēt to piemērošanu. Prasītāja precizē, ka Komisijas lēmumiem, kas pieņemti atbilstoši EKL 81. pantam un ar ko noteikti naudas sodi, kuru apmērs var būt īpaši augsts, ir jāatbilst īpaši augstam noteiktības un precizitātes līmenim (Tiesas 1980. gada 10. jūlija spriedums lietā 32/79 Komisija/Apvienotā Karaliste, *Recueil*, 2403. lpp., 46. punkts), lai attiecīgie uzņēmumi varētu kontrolēt un noteikt to rīcību, ņemot vērā un ievērojot pietiekami skaidrus un konkrētus kritērijus attiecībā uz noteiktu darbību prettiesisko raksturu.

168 Pretēji šīm prasībām, apstrīdētajā lēmumā Komisija gandrīz uz piecām lappusēm izklāsta iemeslus, kādēļ tā uzskata, ka prasītāja pārkāpj EKL 81. panta 1. punktu (minētā lēmuma 331. un turpmākie apsvērumi). Tomēr šie apsvērumi skaidri neparāda, kuras prasītājas darbības konkrēti ietilpst EKL 81. panta 1. punkta piemērošanas jomā un kuras no tām neietilpst (skat. it īpaši apstrīdētā lēmuma 339., 343., 344. un 349. apsvērumu). Prasītāja piebilst, ka Komisija tai esot kļūdaini pārmetusi, ka tā ir sniegusi juridiskas konsultācijas (apstrīdētā lēmuma 339. apsvērums). Pat pieņemot, ka tas būtu pierādīts, juridisko konsultāciju sniegšanas fakts nevar tikt uzskatīts kā konkurences tiesību normu pārkāpums. Katrā ziņā Komisija nevarētu uzskatīt juridiskās konsultācijas un prasītājas veiktās atbalsta darbības to kopumā, kas ir aprakstītas apstrīdētajā lēmumā, kā tādas, kas veido EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu, lai gan, aplūkojot šīs darbības atsevišķi, tās šādu pārkāpumu neveido. Pretējā gadījumā būtu neiespējami paredzēt, kurā brīdī tiesiska darbība pārtop par prettiesisku. Turklāt prasītāja pārmet, ka Komisija apstrīdētā lēmuma 332. un turpmākajos apsvērumos ir izteikusies apšaubāmi, nesaprotami un pretrunīgi attiecībā uz prasītājas šķietamo piedalīšanos aizliegtās vienošanās ietvaros. Attiecībā uz Komisijas argumentu, kas saistīts ar šī pamata autonomijas neesamību, prasītāja iebilst, ka, pat pieņemot, ka tā var izdarīt konkurences tiesību pārkāpumu, apstrīdētā

lēmuma pamatojums pietiekami skaidri un precīzi neparāda, konkrēti kuras no tai pārmestajām darbībām ir EKL 81. panta 1. punkta pārkāpums.

169 Tā kā nav skaidras atbildes uz to, kāda iemesla dēļ un kādā veidā prasītāja ir pārkāpusi EKL 81. panta 1. punktu, apstrīdētais lēmums būtu atceļams sakarā ar krimināltiesību precizitātes principa un tiesiskās drošības principa pārkāpumu.

170 Komisija uzskata, ka šis pamats ir noraidāms, jo tas ir tikai otrā pamata atkārtojums.

2. *Pirmās instances tiesas vērtējums*

171 Vispirms Pirmās instances tiesa uzsver, ka šī pamata ietvaros prasītāja būtībā izvirza tos pašus argumentus, kā otrā un trešā pamata ietvaros. Līdz ar to pietiek ar atsauci uz iepriekš minēto 112.–159. punktu, lai secinātu, ka apstrīdētajā lēmumā ir ietverti pietiekami fakti, kas pierāda prasītājas aktīvu un tīšu piedalīšanos aizliegtās vienošanās ietvaros, ļaujot to uzskatīt par atbildīgu EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumā, neatkarīgi no detalizēta šīs piedalīšanās faktiskā apjoma.

172 Pat pieņemot, ka šis pamats arī ir jāsaprot kā tāds, kas saistīts ar pienākuma norādīt pamatojumu saskaņā ar EKL 253. pantu neizpildi, tāpat no šiem apsvērumiem izriet, ka apstrīdētais lēmums ietver visus nozīmīgos faktus, kas prasītājai ļauj apstrīdēt tā pamatotību un Pirmās instances tiesai veikt kontroli šajā sakarā ieviestās judikatūras izpratnē (skat. Pirmās instances tiesas 2006. gada 12. decembra spriedumu lietā T-228/02 *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran*/Padome, Krājums, II-4665. lpp., 138. punkts un tajā minētā judikatūra).

173 Līdz ar to arī šis pamats ir noraidāms kā nepamatos.

F — *Par piekto pamatu, kas attiecas uz tiesiskās drošības principa un krimināltiesību precizitātes principa pārkāpumu ar apstrīdētā lēmuma 3. panta otro daļu*

1. *Lietas dalībnieku argumenti*

174 Pēc prasītājas domām, tā kā nav skaidri un precīzi norādītas prettiesiskās darbības, kas tai tiek pārmestas, gan apstrīdētā lēmuma juridiskā analīze, gan 3. panta otrā daļa ir pretrunā tiesiskās drošības principam un krimināltiesību precizitātes principam. Faktiski apstrīdētā lēmuma pamatojums precīzi neparādot, ar kuru darbību konkrēti prasītāja esot izdarījusi EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu. Tātad prasītāja nevarot arī zināt, uz kurām no šīm darbībām ir attiecināms minētā lēmuma 3. pantā paredzētais pienākums. No tā izrietot, ka 3. pantā netiek ievērota Kopienu tiesību regulējuma "noteiktības un paredzamības prasība", kas ir īpaši stingri jāievēro, ja runa ir par tiesisko

regulējumu, kas var radīt finansiālas sekas, lai ieinteresētās personas varētu precīzi zināt šajā regulējumā tām uzlikto saistību apjomu (Tiesas 1981. gada 9. jūlija spriedums lietā 169/80 *Gondrand* un *Garancini*, *Recueil*, 1931. lpp., 17. un 18. punkts; 1987. gada 15. decembra spriedumi lietā 325/85 Īrija/Komisija, *Recueil*, 5041. lpp., 18. punkts, un lietā 326/85 Nīderlande/Komisija, *Recueil*, 5091. lpp., 24. punkts; 1989. gada 22. februāra spriedums apvienotajās lietās 92/87 un 93/87 Komisija/Francija un Apvienotā Karaliste, *Recueil*, 405. lpp., 22. punkts; 1990. gada 13. marta spriedums lietā C-30/89 Komisija/Francija, *Recueil*, I-691. lpp., 23. punkts; 1997. gada 17. jūlija spriedums lietā C-354/95 *National Farmers' Union* u.c., *Recueil*, I-4559. lpp., 57. punkts, un 1997. gada 16. oktobra spriedums lietā C-177/96 *Banque Indosuez* u. c., *Recueil*, I-5659. lpp., 27. punkts).

175 Šī apstrīdētā lēmuma juridiskās analīzes neprecizitāte un 3. pantā paredzētais pienākums esot vēl lielāks sakarā ar faktu, ka, pirmkārt, saskaņā ar minēto pantu prasītājai arī ir pienākums atturēties no jebkāda nolīguma un jebkādas saskaņotas rīcības, kuru mērķis vai iedarbība ir "līdzīga", un, otrkārt, jebkura minētā panta pārkāpuma, kas varētu izraisīt naudas soda uzlikšanu, kura apmērs atbilstoši Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktam var būt īpaši augsts. Turklāt Komisija esot piekritusi, ka tā ir no tiesiskā viedokļa saskārusies ar "jaunu jomu" (apstrīdētā lēmuma 454. apsvērums). Šādā gadījumā rīkojuma neatkārtot pārkāpumu precizitātei būtu jāatbilst īpaši stingrām prasībām, lai ļautu uzņēmumiem, kas ir ieinteresēti novērtēt EKL 81. panta 1. punktā paredzētā aizlieguma faktisko piemērojamību. Tiesiskā nedrošība, kas no tā izriet, apdraudētu tādu konsultantu uzņēmumu saimniecisko darbību, kā prasītāja, piemēram, tirgus statistikas īstenošanas un apvienību pārvaldīšanas jomā.

176 Attiecībā uz Komisijas argumentu, saskaņā ar kuru šis pamats esot vērsts pret rīkojumu izbeigt pārkāpumu (apstrīdētā lēmuma 3. panta pirmā daļa), prasītāja precizē, ka tās prasība ir vērsta pret rīkojumu neatkārtot pārkāpumu (apstrīdētā lēmuma 3. panta otrā

daļa). Faktiski pret pirmo rīkojumu tā neiebilstot, jo pārkāpums tika pārtraukts 1999. gada beigās vai 2000. gada sākumā (apstrīdētā lēmuma 91. apsvērums).

177 Līdz ar to apstrīdētā lēmuma 3. pants esot jāatceļ daļā, kas attiecas uz prasītāju.

178 Komisija uzskata, ka šis pamats ir nepamatots un noraidāms.

2. *Pirmās instances tiesas vērtējums*

179 Pirmās instances tiesa uzskata, ka šis pamats ir tikai otrā pamata, kas arī attiecas uz tiesiskās drošības principa un krimināltiesību precizitātes principa pārkāpumu, formulējums citiem vārdiem, un līdz ar to tas nav jānovērtē citādi.

180 Ciktāl šis pamatā ir atsauce uz apstrīdētā lēmuma 3. panta otro daļu, pietiek atgādināt, ka Komisija, pamatojoties uz Regulas Nr. 17 3. panta 1. punktu, ir pilnvarota lēmumu, kas pieņemts, piemērojot EKL 81. panta 1. punktu, adresātiem izdot rīkojumu, kuru mērķis ir izbeigt pārkāpjošo rīcību un nākotnē atturēties no darbībām, kuru mērķis vai

iedarbība ir identiska vai līdzīga (iepriekš 39. punktā minētais 1999. gada 20. aprīļa spriedums apvienotajās lietās *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, 1252. un 1253. punkts).

181 Līdz ar to arī šis pamats ir noraidāms kā nepamatots.

182 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka prasība kopumā ir noraidāma kā nepamatota.

Par tiesāšanās izdevumiem

183 Atbilstoši Pirmās instances tiesas Reglamenta 87. panta 2. punktam, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājai spriedums ir nelabvēlīgs, tad jāpiespriež prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

PIRMĀS INSTANCES TIESA (trešā palāta paplašinātā sastāvā)

nospriež:

1) prasību noraidīt;

2) ***AC-Treuhand AG*** **atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

Jaeger Azizi Czúcz

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2008. gada 8. jūlijā.

Sekretārs Priekšsēdētājs

E. Coulon M. Jaeger

Satura rādītājs

Prāvas priekšvēsture . . . . . II - 1506

Process un lietas dalībnieku prasījumi . . . . . II - 1509

Juridiskais pamatojums . . . . . II - 1511

A — Ievada apsvērumi . . . . . II - 1511

B — Par pirmo pamatu, kas attiecas uz tiesību uz aizstāvību un tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pārkāpumu . . . . . II - 1513

1. Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 1513

a) Prasītājas argumenti . . . . . II - 1513

b) Komisijas argumenti . . . . . II - 1518

2. Pirmās instances tiesas vērtējums . . . . . II - 1522

C — *Par otro pamatu, kas attiecas uz likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principa (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) pārkāpumu* . . . . . II - 1529

1. Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 1529

a) Prasītājas argumenti . . . . . II - 1529

Vispārīgie noteikumi . . . . . II - 1529

Par apstrīdētajā lēmumā izvirzīto faktu apstrīdēšanu . . . . . II - 1530

Par likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principa (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) pārkāpumu . . . . . II - 1538

— Par likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principa (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) ietekmi uz pārkāpuma izdarītāju un līdzdalībnieku nošķiršanu Kopienu konkurences tiesībās . . . . . II - 1538

— Par pārkāpuma izdarītāja jēdzienu EKL 81. panta izpratnē . . . . . II - 1540

— Par prasītājas kā nesodāmas līdzdalībnieces statusu . . . . . II - 1543

— Par Komisijas agrāko, pretējo lēmumu pieņemšanas praksi . . . . . II - 1544

— Par to, ka prasītāja nav vadījusi aizliegto vienošanos, un to, ka nepastāv cēloņsakarība starp tās darbību un konkurences ierobežojumu . . . . . II - 1545

— Par to, ka prasītāja kļūdaini ir kvalificēta kā "uzņēmumu apvienība" . . II - 1546

b) Komisijas argumenti . . . . . II - 1548

Par faktiem apstrīdētajā lēmumā . . . . . II - 1548

Par likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principa (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) pārkāpumu . . . . . II - 1548

2. Pirmās instances tiesas vērtējums . . . . . II - 1552

a) Ievada apsvērumi . . . . . II - 1552

b) Par EKL 81. panta 1. punkta gramatisko interpretāciju . . . . . II - 1552

c) Par EKL 81. panta 1. punkta sistemātisko un teleoloģisko interpretāciju . . . II - 1557

Par komerciālās autonomijas ierobežojuma prasību . . . . . II - 1557

Par nosacījumiem, ar kādiem uzņēmuma piedalīšanās aizliegtās vienošanās ietvaros ir EKL 81. panta 1. punkta pārkāpums . . . . . II - 1559

Par EKL 81. panta 1. punkta interpretāciju, ņemot vērā likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma principu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) . . . . . II - 1559

d) Par prasītājas kvalificēšanu par aizliegtās vienošanās līdzdalībnieci . . . . . II - 1562

D — Par trešo pamatu, kas attiecas uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principa pārkāpumu II - 1571

1. Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 1571

2. Pirmās instances tiesas vērtējums . . . . . II - 1571

E — Par ceturto pamatu, kas izvirzīts pakāroti un kas attiecas uz tiesiskās drošības principa un krimināltiesību precizitātes principa pārkāpumu . . . . . II - 1573

1. Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 1574

2. Pirmās instances tiesas vērtējums . . . . . II - 1574

F — Par piekto pamatu, kas attiecas uz tiesiskās drošības principa un krimināltiesību precizitātes principa pārkāpumu ar apstrīdētā lēmuma 3. panta otro daļu . . . . . II - 1577

1. Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 1577

2. Pirmās instances tiesas vērtējums . . . . . II - 1579

Par tiesāšanās izdevumiem . . . . . II - 1580